

EXERCITIA SPIRITVALIA

Ignatij de Loyola.





Cum Facultate Superiorum.

ROMAE,

In Collegio Societatis Iesu.

M. D. XCVI.

ANima Christi sanctifica me, corpus Christi salua me, sanguis Christi inebria me, aqua lateris Christi laua me, pafsio Christi conforta me, ò bone Iesu exaudi me, intra tua vulnera absconde me: ne permittas me separari à te, ab hoste maligno defende me, in hora mortis meæ voca me, & iube me venire ad te, vt cum Sanctis tuis laudem te in sęcula sæculorum. Amen.

PAVLVS PAPA III.
Ad Perpetuam rei memoriam.

PAstoralis officij cura, in vniuersum Christi gregem nobis commissa, & diuinæ gloriæ ac laudis amor facit, vt ea quæ salutem animarum, & spiritualem earum profectum iuuant, amplectentes, vota eorum, qui aliquid, quod fouere, & nutrire pietatem in Christi fidelibus valeat, a nobis exposcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo (sicut dilectus filius, nobilis vir, Franciscus de Borgia, Dux Gandiæ, nobis nuper exponi fecit) dilectus filius Ignatius de Loyola, Præpositus Generalis Societatis Ie-

ſu,per nos in alma Vrbe noſtra erectæ, & per nos auctoritate Apoſtolica confirmatæ,quædam documenta, ſiue exercitia ſpiritualia, ex ſacris Scripturis, & vitæ ſpiritualis experimentis elicita, compoſuerit, & in ordinem, ad piè mouendos fidelium animos, aptiſſimum redegerit, illaq; Chriſti fidelibus, ad ſpiritualem conſolationem, & profectum magnopere vtilia, & ſalubria eſſe, non ſolùm fama, ex pluribus locis allata, prædictus Franciſcus Dux didicerit; ſed etiam experimento manifeſto, cum Barcinone, tum Valentiæ, tum Gandiæ, id compertum habuerit. Quare idem Frãciſcus Dux nobis humiliter ſupplicari fecit, vt documenta, & ſpiritualia exercitia prædicta, quò latius eorum fructus pateat, & plures Chriſti fideles, maiori cum deuotione

tione ad vtendum illis, inuitentur, examinari facere: &, si approbatione, & laude digna inueniremus, approbare, & laudare, aliásq; in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica, dignaremur. Nos igitur, qui documenta & exercitia huiusmodi examinari fecimus, & quæ testimonio, ac relatione, dilecti filij nostri, Ioannis Tit. S. Clementis, presbyteri Cardinalis Burgensis Episcopi, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris, & venerabilis fratris nostri Philippi Saluciarum Episcopi, ac dictæ Vrbis nostræ in spiritualibus Vicarij generalis, nec non dilecti filij Egidij Foscararij, nostri Sacri Palatij magistri, nobis desuper facta, pietate, ac sanctitate plena, & ad ædificationem, & spirituale profectum fidelium valde vtilia, & salubria esse, & fore comperimus:

debitum etiam reſpectum ad fru-
ctus vberes, quos Ignatius, & ab
ipſo inſtituta Societas præfata, in Ec
cleſia Dei vbique gentium produ-
cere non ceſſant, & ad maximum
adiumentum, quod ad id prædicta
exercitia attulerunt, non immerito
habentes: huiuſmodi ſupplicationi-
bus inclinati, documenta, & exer-
citia prædicta, ac omnia & ſingula
in eis contenta, auctoritate prædi-
cta, tenore præſentium, ex certa
ſcientia noſtra, approbamus, col-
laudamus, ac præſentis ſcripti pa-
trocinio, communimus: hortantes
plurimum in Domino, omnes &
ſingulos, vtriuſque ſexus, Chriſti
fideles vbilibet conſtitutos, vt tam
pijs documentis, & exercitijs vti,&
illis inſtrui deuote velint. Nec non
concedentes, vt huiuſmodi docu-
menta, & ſpiritualia exercitia im-
primi

primi, à quocumque bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, libere & licite valeant. Ita tamen, vt post primam editionē, sine consensu eiusdem Ignatij, vel successorum eius, nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excommunicationis, & 500. duc. pijs operibus applicandorum, pœna, imprimi possint. Ac mandantes nihilominus vniuersis, & singulis locorum ordinarijs, ac personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, & cathedralium, ac metropolitanarum Ecclesiarum Canonicis, & earumdem ordinariorum Vicarijs, in spiritualibus, generalibus, & officialibus vbilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, per se, vel alium, seu alios cuiuis de Societate prædicta, vel alijs, quorum intererit in præmissis spiritualibus exercitijs, effica-
 cis

cis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra, illos dicta concessione, & approbatione pacifice frui, & gaudere: non permittentes eos, per quoscumque, contra præsentium tenorem, quomodolibet molestari: contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo: Inuocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis. Non obstant. fe. re. Bo. Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, dummodo, vltra tres, aliquis, auctoritate præsentium, non trahatur: & quibusuis alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis: cæterisq. contrarijs quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim, ab ea-

dem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem, quod præſentium litterarum tranſumptis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, ſeu perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, plena fides vbique habeatur, & illis ſtetur, tam in iudicio, quam extra, ac ſi originales litteræ exhiberentur, & oſtenderentur. Datum Romæ apud ſanctum Marcum, ſub annulo piſcatoris, die vltimo Iulij. M. D. XLVIII. Pontificatus noſtri anno quartodecimo.

Blo. El. Fulginenſis.

Testimonia eorum, quibus censura exercitiorum est commissa.

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digesta, nobisq. valde placuerunt, & ad animarum salutem in primis conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgensis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignum, & Christianæ professioni valde proficuũ, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam sancta exercitia non maximum commodum præstare cuilibet studioso: Ideo obuijs etiam vlnis amplectenda sunt.

F. Egidius Foscararius, Magister Sacri Palatij.

In secunda translatione.

Legimus spiritualia hæc exercitia, placentq. nobis valde : & digna iudicamus . quæ ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur ; & magnifiant.

Cardinalis Burgensis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignum, & Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cũ nequeat subsistere diu Christiana religio sine exercitijs, & meditationibus aliquibus spiritualibus (in meditatione enim, inquit vates, exardescit anima mea) nullas arbi-

tror magis opportunas his, quæ proculdubio ex scripturarum studijs, & longo rerum vsu natæ sunt.

F. Ægidius Foscararius, Magister Sacri Palatij.

Qui-

Quidam de Societate Iesu, deuoto lectori eiusdem Societatis. S. in Domino.

HAec documenta, ac spiritualia exercitia, quæ non tã à libris, quam ab vnctione sancti Spiritus, & ab interna experientia, & vsu tractandorum animorum edoctus, noster in Christo Pater M. Ignatius de Loyola Societatis nostræ institutor, & Præpositus Generalis (vt præmissum est) composuit, ab idiomate Hispanico in Latinum, duobus modis sunt versa: altera versio, non solum sensum sensui, sed pene verbũ verbo: altera (quæ visa est præ ferenda) sensum tantum sensui, sed fideliter reddebat. Cum autẽ exercitia hæc, vt satisfieret quorumdam, & præcipue Illustrissimi Ducis Gandiæ, Frãcisci de Borgia deuotioni, qui optabat

bat approbari ea, Sedis Apostolicæ auctoritate, quæ iampridem, & spiritualis plurimorum omnis generis, & conditionis hominum profectus (qui per ea spiritũ Domini vel hauserant, vel mirum in modum auxerant) vbique approbauerat: cum, inquam ante approbationem summi Pontificis, destinatis censoribus videnda proponerētur, vtraque translatio eis est oblata; & licet omnino liberæ censuræ eorum subijcerentur, vt adderent, minuerent, mutarent, prout in Domino videretur, tamen, ne verbo quidem mutato, vtramque versionem (quod testimonijs eorumdem in archetypis exemplaribus patet) approbarunt. Quòd ad impressionem attinet, hoc te, pie lector, monitum velim, non ijs, qui tantum lecturi exercitia: sed qui facturi, vel potius alijs tradituri sunt,

esse hoc laboris, & operæ impensum. Cum enim ad fructum vberem capiendum parũ sit legisse, nisi strenuè quis in eis se exercuerit, & magistrũ in rebus spiritualibus versatum, sit nactus: constat non eo animo impressa esse, vt passim in vulgus emanarent: sed cum laboriosum nimis esset: nec sine magno temporis, & impensarum dispendio, tam multa exẽplaria manuscribere, quibus ad Societatis ipsius vsum opus erat, & vt varietate, & erratis plurimis (quæ in manuscriptis deprehendi solent) deuitatis, indubitatæ fidei exemplaria suppeterent, typis hoc opus excussum est: sed omnia excussa volumina in potestatem Societatis, ad ipsius, vt diximus, vsum (ita vt nec vendi, nec excudi vllibi possint, sunt redacta. De his te monere, pie lector (si fortè minus innotue-

notuerant) cum perſpecta mihi ſint prædicta omnia, officij mei eſſe duxi. Vale in Domino.

Romæ VI. Idus
Auguſti.
1548.



Anno-

Annotationes quædam aliquid afferentes intelligentiæ ad exercitia ſpiritualia, quæ ſequuntur, vt iuuari poſſit tam is, qui ea traditurus eſt, quàm, qui accepturus.

PRima eſt Annotatio: quòd ipſo nomine ſpiritualiũ exercitiorum, intelligitur modus quilibet examinandi propriam conſcientiam: item meditandi, contemplandi, orandi ſecundum mentem, & vocem: ac poſtremo alias quaſcumque ſpirituales operationes tractandi, vt dicetur deinceps. Sicut enim deambulare, iter facere, & currere, exercitia ſunt corporalia: ita quoque præparare, & diſponere animam ad tollēdas affectiones omnes

male ordinatas, & ijs sublatis, ad quærendam, & inueniendam voluntatem Dei, circa vitæ suæ institutionem, & salutem animæ, exercitia vocantur spiritualia.

SEcunda est: quod ille, qui modum, & ordiné alteri tradit meditandi, siue contemplandi, fideliter narrare debet meditationis, seu contemplationis historiam, percursis obiter dumtaxat punctis illius præcipuis, & adiecta solum breui declaratiuncula: Vt is, qui meditaturus est, accepto veritatis historicæ primùm fundamento, discurrat postea, & ratiocinetur per seipsum. Ita enim fiet, vt dum aliquid inuenerit, quod elucidationem, vel apprehensionem historiæ, aliquanto maiorem præbeat (siue ex discursu proprio, siue ex diuina mentis illustratione id contingat) gustum de-

lectabiliorem, & vberiorem fructum percipiat, quàm si res ipsa ei ab altero diffusius narrata, & declarata esset. Non enim abundantia scientiæ, sed sensus & gustus rerum interior desiderium animæ explere solet.

TErtia est: quòd, cum in sequẽtibus omnibus exercitijs spiritualibus vtamur actibus intellectus, quando discurrimus, voluntatis verò, quando afficimur, aduertendum est in operatione, quæ præcipue est voluntatis, dum voce, aut mente cum Domino Deo, vel Sanctis eius colloquimur, maiorem exigi a nobis reuerentiam, quam dũ per vsum intellectus, circa intelligentiam potiùs moramur.

QVarta est: quòd licet exercitijs sequentibus, assignẽtur quatuor hebdomadæ, totidem exerci-

tiorum partibus, singulæ singulis respondentes: videlicet, vt in prima hebdomada fiat consideratio de peccatis: in secunda de Domini nostri Iesu Christi vita, vsque ad ingressum eius in Hierusalem die dominica palmarum: in tertia de passione eiusdem: in quarta de resurrectione, & ascensione, adiectis tribus orandi modis; non tamen ita accipiendæ sunt dictæ hebdomadæ, vt necesse sit vnamquamque continere septem vel octo dies. Cum enim contingat alios alijs tardiores, vel promptiores esse ad consequendum id, quod quærunt: putà in prima hebdomada contritionem, dolorem, & lachrymas de peccatis suis: aliquos etiam plus aut minus agitari probariq. varijs spiritibus: expe-
* a dit nonnumquam * succidi hebdomadam quamcumque, vel extendi,
iuxta

iuxta materiæ ſubiectæ rationem. Solet tamen totum exercitiorũ tempus triginta dierum, aut circiter, ſpatio concludi.

QVinta eſt: quòd mirũ in modũ iuuatur, qui ſuſcipit exercitia, ſi magno animo atque liberali accedens, totum ſtudium, & arbitrium ſuum offerat ſuo Creatori, vt de ſe, ſuiſq. omnibus id ſtatuat, in quo ipſi potiſſimum ſeruire poſſit, iuxta eiuſdem beneplacitum.

SExta eſt: quòd tradens exercitia, ſi animaduertat ei, qui recipit, nullas incidere ſpirituales animi commotiones, vt ſunt conſolationes, vel triſtitiæ: neque diuerſorum ſpirituum agitationes, ſedulo debet percontari, an ipſa exercitia præſcriptis agat temporibus, & quibus modis, an etiam obſeruet diligenter cunctas additiones, & de ſingu-

lis ratio postuletur. Porro de consolationibus, & desolationibus infra tractabitur. pag. 202. De additionibus vero pag. 70.

SEptima est, quòd is, qui alterum exercendum curat, si eum videat desolatione affici, seu tentatione; cauere debet, ne se durum, vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius, ac suauem præstet, confirmato eius animo ad agendum strenue in posterum, detectisq; inimici nostri versutijs, eum ad consolationem studeat disponere, tamquam breui subsecuturam.

OCtaua est: quòd circa consolationes, & desolationes sumentis exercitia, & circa astutias inimici, poterunt vsui esse regulæ, quæ * in prioribus duabus hebdomadis habentur, de varijs spiritibus internoscendis.

* b

NOna est: quòd quando exercendus est quispiam spiritualium rerum inexpertus, vnde contingat, eum in prima hebdomada crassis quibusdam, apertisq. tentationibus vexari, ostensis iam inde prosequendi obsequij diuini certis impedimentis, cuiusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione, tunc illi, qui eum exerceri docet, supersedendum est vsu regularum, quæ ad secundam hebdomadam pertinent, de discretione spirituum, & ijs vtendū solis, quæ in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantundem ex illis dispendij referret ob subtilitatem rei, & sublimitatem, quæ est supra eius captum.

DEcima est: quòd qui exercetur, si tentationibus iactetur, boni

speciem præseferentibus, tunc muniendus est per dictas regulas hebdomadæ secundæ. Humani enim generis inimicus, per boni speciem, eos vt plurimum oppugnat, qui antea in via vitæ, quam illuminatiuam appellant, respondente exercitijs secundæ hebdomadæ, fuerint potiùs versati, quàm in altera, quæ
*c purgatiua dici solet, * atque per exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur.

VNdecima est: quòd exercenti se in prima hebdomada, expedit nescire, quid in secunda sit acturus: sed ad consequendum illud, quod tunc quærit, acriter laborare, perinde ac si nihil boni postea esset repertùrus.

DVodecima est: quòd admonendus est is, qui exercitatur, vt cum in quotidiano quolibet exerci-

tio, ex quinque infra describendis, expendi debeat vnius horæ tempus, curet semper animi quietem in hoc reperire, quòd plus temporis potius, quam minus insumpsisse, si bi conscius sit. Frequens est enim Dæmoni hoc agere, vt præfixum meditationi vel orationi temporis spatium decurtetur.

DEcima tertia est: quòd, cum facile sit ac leue, affluente consolatione, integram contemplationis horam traducere: difficillimum econtra, incidente desolatione: Idcirco aduersus tentationem, ac desolationem semper pugnandum est, producto vltra præfinitam horam exercitio, vincendi gratia: Ita enim non solum discimus resistere aduersario, sed eum etiam expugnare.

DEcima quarta est: quòd si vacans exercitijs cernatur consolatione multa, & feruore magno ferri, obuiandum est, ne promisso aliquo, vel voto inconsulte ac præcipitanter facto, se obstringat: Idque tanto fuerit diligétius præuertendum, quanto ille ingenij esse instabilioris perspicitur. Quamuis enim vnus alterum iuste mouere possit ad ingressum religionis, in qua emittenda sint obedientiæ, paupertatis, atque castitatis vota: quãuis præterea maioris meriti sit opus ex voto, quàm sine voto factum; plurima nihilominus ratio habenda est conditionis propriæ personarum: Item attente est considerandum, quid commodi, vel incommodi posſit occurrere, ad illud præstandum, quod aliquis promissurus sit.

DEcima quinta est, quòd tradens exercitia non debet alterũ impellere ad paupertatem & promissionem eius, magis quàm ad oppositum: neque ad hoc potius, quàm ad illud institutum vitæ: quia licèt extra exercitia licitum sit, & pro merito ducẽdum, si quis cælibatum religionem, & aliam quamcumque Euangelicam perfectionem amplecti suadeat ijs omnibus, quos ex personarum, & conditionum ratione probabile sit fore idoneos: longe tamen conuenientius, meliusq. est, inter exercitia ipsa id non attentare: sed Dei potiùs voluntatem quærere, atque præstolari, donec ipse Creator, ac Dominus noster animæ sibi deuotæ sese communicet, eamq. amplexans ad sui amorem, laudem & seruitium disponat, prout maximè scit esse commodum. Quapropter

di-

dictanti exercitia ſtandũ eſt in quodam æquilibrio, ſinendumq., vt citra medium, Creator ipſe cum creatura, & hæc viciſſim cum illo rem tranſigat.

DEcima ſexta eſt: quod, vt Creator ipſe, Dominuſq. noſter in Creatura ſua certiùs operetur, ſi accidat animam ad aliquid minus rectum affici, atque inclinari, ſummopere ac totis viribus nitendum eſt in contrarium: vt puta, ſi ad officium vel beneficium adipiſcendum aſpiret, non diuinæ gloriæ, aut communis animarum ſalutis cauſa, ſed cõmoditatis ſuæ, negotiorumq. temporalium dumtaxat: tunc affectus ad oppoſitum impelli debet, per aſſiduas orationes, & alia exercitia pia, in quibus a clementia Dei oppoſitũ petatur: videlicet, hunc vt ille animum offerat ipſi Deo, ſe tale

offi-

officium vel beneficium, aut aliud quiduis, iam non appetere, nisi priorem affectum adeo mutauerit, vt nihil iam omnino desideret, vel possideat alia ex causa, quàm diuini cultus, & honoris.

DEcima * septima perutilis est, quòd scilicet tradens exercitia, inquirere, ac scire nolens proprias alterius cogitationes, & peccata: superest, vt certior factus fideliter de cogitationibus a vario spiritu immissis, & ad maius, aut minus bonum trahentibus, spiritualia nonnulla exercitia illi præscribat præsenti animæ necessitati opportuna. * d

DEcima octaua est: quòd iuxta eius, qui exercetur, habitudinem, puta pro ætate, doctrina, vel ingenio, accommodari debent exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, seu debili ea imponantur, quæ ferre non

posit citra incommodum, nedum ad profectum suum assumere. Similiter prout cuique in animo est sese disponere, impartiendum id demum est, quod eum potissimum iuuare possit. Propterea ei, qui se instrui dumtaxat postulat, & ad gradum aliquem perduci, in quo animus suus conquiescat, tradi potest particulare primum examen infra positum. pag. 37. deinde generale pag. 42. simulq. modus orandi mane per horæ dimidium, ex præceptorum Dei, & peccatorum mortaliũ consideratione, de qua p. 152. Suadendũ etiam fuerit, vt octauo quoque die peccata sua confiteatur, & quindecim dierum interuallo, vel octo potius, si affectus impellat, sumat Eucharistiæ Sacramẽtum. Ista exercitationis ratio proprie competit rudioribus, seu illiteratis, quibus in-

ſuper exponenda erunt ſingula præcepta Dei, atque Eccleſiæ: mortalia peccata, cum quinque ſenſibus, & operibus miſericordiæ. Itidem ſi is, qui tradit exercitia, alterum viderit debilis eſſe naturæ, ac parum capacis, vnde modicus prouentus, & fructus ſperari queat, ſatius fuerit aliqua ex dictis leuioribus exercitijs ipſi præſcribere, vſque ad confeſſionem peccatorum: poſteà nonnulla conſcientiæ examina, & methodum confeſsionis frequentioris dare, quibus iam paratum ſibi animæ profectum ſeu lucrum tueri poſsit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumve, quàm primæ hebdomadæ exercitiorum: quoties præſertim alij adſunt maiori cum fructu exercitandi: nec omnia omnibus præſtare, temporis permittit anguſtia.

DEcima nona eſt, quòd homini negotijs publicis, vel alijs cõuenientibus diſtricto, ſiue ingenio, ſiue litteris prȩditus ſit; ſuppetente ipſi hora vna & dimidia diebus ſinlis ad ſumenda nonnulla exercitia, exponendum primò erit, quem in finem homo creatus ſit: deinde per horam dimidiam examen particulare, deinceps generale cũ modo ritè confitendi, ſumendiq. ſancti Sacramenti, tradi ei poſſunt: præſcribendo etiã, vt mane, per triduum, ſpatio vnius horæ meditationem agat de primo, ſecundo, ac tertio peccato, vt docetur, pag. 53. Poſtea per alios tres dies eadem hora de proceſſu peccatorũ vt pag. 61. Per alios totidem de pœnis, quæ peccatis reſpondent. pag. 67.

Dictandæ quoque illi erunt intra totum dictarum trium meditatio-

num tempus, decem additiones illæ, quæ habentur, pag. 70.

Obseruabitur eadem meditandi ratio circa mysteria Domini nostri Iesu Christi, quæ infra in ipsismet exercitijs late explicatur.

VIgesima est, quòd ei, qui a negotijs liberior est, & fructum consequi spiritualem optat, quàm possit maximũ, tradenda sunt omnia exercitia eodem, quo procedũt, ordine (& quidem scribi rerum capita ne excidant e memoria expedit) In quibus (secundum successum communiorem) tanto maiorem faciet progressum spiritualis vitæ, quanto magis ab amicis, notisq. omnibus, & ab omni rerum humanarum solicitudine sese abduxerit: vt si ab ædibus pristinis migret in domum, cellamvé aliquam secretiorem, vnde ipsi liberum securumq.

ſit egredi ad matutinum ſacrũ Miſſæ, vel ad veſperarum officium cum libuerit, audiendum, abſque familiaris cuiuſquam interpellatione. Ex qua quidem loci ſeceſsione inter alias multas commoditates hæ tres præcipue conſurgunt. Prima, quòd excluſis amicis & familiaribus, negotijſq. minùs recte ordinatis ad Dei cultum, gratiam apud Deum non mediocrem meretur. Secunda, quòd per huiuſmodi ſeceſſum intellectu minus quàm antea diſtracto in diuerſas partes, ſed collecta redactaq. omni cogitatione ad rem vnam, ſcilicet ad obſequendũ Deo Creatori ſuo, & ſaluti animę ſuæ conſulendum multo liberius, ac expeditius vtitur naturæ viribus in quærendo eo, quod deſiderat tantopere. Tertia, quòd quanto ſe magis reperit anima ſegregatam, ac

solitariam, tanto aptiorem seipsam reddit ad quęrendũ, attingendumq. Creatorem, & Dominum suum: ad quem insuper, quò propius accedit, eo melius ad suscipienda bonitatis diuinæ dona disponitur.

Exercitia quædam spiritualia, per quæ homo dirigitur, vt vincere seipsum possit, & vitæ suæ rationem, determinatione a noxijs affectibus libera, instituere.

IN primis, vt per huiusmodi exercitia, tam qui ea tradit, quàm qui accipit, iuuari queat, supponendum est Christianum vnumquemque piũ, debere promptiore animo sententiam seu propositionem obscuram alterius, in bonam trahere

partem, quàm damnare. Si verò nulla eam ratione tutari poſsit, exquirat dicentis mentem, & ſi minus rectè ſentiat, vel intelligat, corripiat benignè: hoc niſi ſufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum ſanum intellectu, ac ſecurum reddat ab errore.

Principium ſiue fundamentum.

CReatus eſt homo ad hunc finem, vt Dominum Deum ſuũ laudet, ac reuereatur, eiq. ſeruiens tandem ſaluus fiat. Reliqua vero ſupra terram ſita, creata ſunt hominis ipſius cauſa, vt eum ad finem creationis ſuæ proſequendum iuuent: vnde ſequitur vtendum illis, vel abſtinendum eatenus eſſe, quatenus ad proſecutionẽ finis vel conferunt, vel obſunt. Quapropter debemus

bemus absque differentia nos habere circa res creatas omnes (* prout libertati arbitrij nostri subiectæ sũt, & non prohibitæ) Ita, vt (quod in nobis est) non quæramus sanitatem magis, quàm ægritudinem: neque diuitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam breui præferamus. * Sed consentaneum est, ex omnibus ea demum, quæ ad finem ducunt, eligere ac desiderare. *e *f

Examen particulare & quotidianum, tria tempora complectens, ad dispositionem sui ac duplicem discussionem accommoda.

PRimum tempus est matutinum, quo debet homo, statim dum a somno surgit, proponere diligen-

tem ſui cuſtodiam circa peccatum aut vitium aliquod particulare, a quo emendari cupit. Secundum eſt pomeridianum, in quo petenda eſt a Deo gratia, vt reminiſci poſsit ille, quoties in peccatum ſeu delictum iſtud particulare inciderit, & in poſterum cauere: deinde priorem faciat diſcuſsionem, exigens ab anima ſua rationem de peccato, ſeu vitio iam dicto, & ſingulas diei partes præteritas percurrens ab ea hora, qua ſurrexit, vſque ad præſentem, quoties illud commiſerit, & puncta totidem ſignet in priore linea figuræ ſubſcriptæ: quibus peractis denuo proponat per ſpatium diei reliquum, diligentius ſeſe cohibere. Tertium erit veſpertinum tempus, in quo, poſt cœnæ horam, facienda eſt diſcuſsio ſecunda, percurſis itidem horis ſingulis, ab examine

mine priore vſque ad præſens lapſis, & eodem modo rememoratis enumeratiſq. vicibus, quibus deliquerit, parem eis punctorum numerum ſignabit in poſteriore linea, figuræ ſequenti ſimilis ad hoc præparatæ.

ADDITIONES QVATVOR vtiles ad faciliorem & celeriorem peccati, ſeu vitij cuiuſuis extirpationem.

PRima eſt, vt quoties id peccati ſeu delicti genus homo commiſerit, manu pectori admota, doleat de lapſu, quod fieri poteſt etiam aſſiſtentibus alijs, nec aduertentibus.

SEcunda eſt, vt ſub noctem numeratis, comparatiſq. inuicem

punctis linearum, quarũ prior priori examini, posterior posteriori assignatur, attendat, an à priore examine vsque ad secundum aliqua successerit emendatio.

TErtia est: vt conferat diei secundæ, atque præcedentis examina inuicem: considerans ecquid sibi emendationis interuenerit.

QVarta vt collatis hebdomadarum duarum inter se examinibus, pari modo: factæ vel omissæ emendationis rationem habeat.

ITem notandum est ex sequentibus figuris primam cæteris longiorem deputari diei primæ, puta Dominicæ: Secundam vero diei Lunæ paulo breuiorem: & ita deinceps: cùm par sit diminui in dies erratorum numerum.

[redacted]

Examen conſcientiæ generale ad purgationem animæ, & ad peccatorum confeſsionem vtiliſſimum.

PRo comperto ponitur triplex incidere homini cogitationũ genus: Vnum ex proprio ſurgens motu ipſius hominis: Reliqua vero duo extrinſecus aduenientia, ex boni ſcilicet, vel mali ſpiritus ſuggeſtione.

De Cogitatione.

DVobus modis elicitur meritũ ex mala cogitatione in materia peccati mortalis, de qua hic ſermo eſt. Primo, quando ſuggeritur de patrando mortali crimine cogitatio, ſed ea confeſtim repugnan-

do vincitur. Secundo, quando prauæ istiusmodi suggestioni semel, ac iterum repulsæ, & subinde nihilominus reuertenti continuè resistit homo, donec penitus expugnetur: quod quidem victoriæ genus merito alterum antecellit.

Peccat autem leuiter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquantulum moratur, quasi auscultando, vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur, vel in ea retundenda sese exhibet negligentem. Mortale vero peccatum, per cogitationem duobus modis admittitur. Primo, quando cogitationi peccati præbetur, quacunque ratione, assensus. Secundo, quando peccatum illud opere completur, idque grauius est priore, ex tribus causis: Videlicet, ob maiorem temporis

poris decurſum: ob actum intenſiorem: & ob plurium denique offendiculum, ſiue detrimentum.

De Loquela.

VErbo etiam multifariam offenditur Deus: vt in blaſphemia, iuramento. Nam iurandum non eſt, neque per creatorem, neque per creaturas vllas, niſi concurrentibus his tribus, veritate, neceſſitate, ac reuerentia. Porro intelligenda eſt neceſſitas, non in veritatis cuiuſlibet affirmatione, ſed eius tantum, quæ circa ſpirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti eſt non leuis. Reuerentiam dicimus, quando aſſumens diuinum nomen adhibet conſiderationem, vt Deo Creatori, ac Domino debitus honor tribuatur.

Scien-

Sciendum est autem, licet iuramentum temere, seu vane factum per Creatorem, sit grauius peccatum, quam per creaturam: difficilius tamen esse, per hanc, quam per illum licite iurare, seruatis debitis circũstantijs, quas diximus. Primo, quia in mentione creaturæ facienda per iuramentum, non ita excitamur aut reddimur attenti, vt ex veritate ac necesſitate iuremus, ſicut nominato rerum omnium Creatore. Secundo, eo quòd ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia, longe debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quàm ipſius Dei Creatoris: Quamobrem iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quám craſſioribus; ſiue idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis vſu aſsiduo, & Illuſtratione intellectus, conſi-

derant.

derant propius, atque deprehendunt Deum secundum essentiam, præsentiã,& potentiam suam creaturæ cuilibet inesse:vnde ad præstãdam illi debitam in iuramento reuerentiam paratiores sunt alijs, qui eo perfectionis nondum prouecti sunt. Tertio, quia creaturis ad confirmationem iuramenti crebrius adscitis, periculum esset idololatriæ: id quod imperfectis magis, quàm perfectis fuerit timendum.

VItandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata,) quale esse intelligitur, quodcumque nec loquenti, nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, vt afferat vtilitatem. E conuerso vero minime otiosum cẽsendum est verbum illud, quodcumque ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei

etiam temporalis commodum pertinet: aut certe ad tale qnippiam ex dicentis mente dirigitur: etiam si quis de negotijs loquatur, ab instituto suo alienis, vt religiosus de bellis, vel mercimonijs. Cæterum ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit: ad malum vero finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

Sunt & oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum. Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non sit, cum mala intentione, vel graui damno famæ alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale solum. Ad hæc quotiescumque alienum patefacimus vitium, vel defectum, nostrum ipsorum vitium,

ac defectum simul commonstramus. Verumtamen vbi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Primo, quando publicum est, vt meretricium, vel damnatum in iudicio, vel perniciosum, puta ob errorem publicum, animos conuersantium corrumpentem.

Secundo, quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subuentionem, ille releuari a peccato posit: dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur.

Possent inter oris peccata, irrisiones, contumeliæ, & alia id genus adscribi, quæ persequi licebit tradenti exercitia, prout opus esse iudicauerit.

De opere.

PRopositis ante oculos decem mandatis Dei, cũ Ecclesiæ præceptis & iussis maiorum, seu superiorum, æstimandum est, quicquid fit operis aduersus quodlibet eorum, id peccatũ esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, & pro diuersa peccantium habitudine. Porro, reduci ad iussa ducimus superiorũ, diplomata, seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum pace, concedi atque promulgari solita: per quæ ad confessionem peccatorũ, & Eucharistiæ sanctæ sumptionem, Christi fideles inuitantur. Peccat siquidem non leuiter, quicumque tam pias Rectorum Ecclesiæ cohortationes, sanctionesq. aspernari audet, ac transgredi.

Examinis Generalis modus, particulas seu puncta quinque complectentis.

PRimum pūctum est, Domino nostro Deo, pro beneficijs acceptis, gratias agendas esse.

Secundum, quod debemus pro cognitione, & expulsione peccatorum gratiam flagitare.

Tertium, de admissis præsenti die peccatis, rationem ab anima nostra exigere, per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et primo quidem circa cogitationem, deinde circa loquelam, atque operationem, eodem ordine, quo in particulari examine traditum est. Quartum, poscere veniam de delictis.

Quintum, proponere cum Dei gratia emendationem: & orationem dominicam post dicta omnia recitare. Pater noster.

Confessionis Generalis, & communionis vsus.

EX Confessione generali vltro facta, inter alia pleraque, percipiuntur tria hæc emolumenta. Primum: quòd tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem huiusce modi confessionem minime obligetur: eam tamen facienti ipsi multo plus commodi, & meriti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis, & malitia vitæ præteritæ, quem ita sentit vehementiorem.

Secundum, quoniã inspecta, per spiritualem exercitationem, lon-

ge quam antea manifestius natura, & malitia peccatorum, tanto amplius commodum, ac meritum percepturus est.

Tertium, quia consentaneum est, hominem sic rite confessum, atque dispositum, multo melius se habere ad Eucharistiæ sumptionem, quæ maxime confert, & ad fugam peccati & ad gratiæ receptæ conseruationem, & augmentum.

Porro generalis ista confessio, post hebdomadæ primæ exercitia potissimum erit opportuna.



Pri-

Primum exercitium meditandi ſecundum tres animæ potentias, circa peccatum triplex. Et continet orationem præparatoriam, duo præludia, & puncta tria præcipua, cum vno colloquio.

ORatio præparatoria eſt, qua petimus a Domino gratiam, vt vires atque operationes noſtræ omnes, ſincere ad eius gloriam, & cultum tendant.

PRimum præludium eſt, ratio quædam componendi loci: pro qua notandum eſt, quod in quauis meditatione, ſiue contemplatione, de re corporea, vt puta de Chriſto, effingendus erit nobis, ſecundum viſionem quandam imaginariam, locus corporeus, id quod contem-

plamur, repreſentans, veluti templum, aut mons, in quo reperiamus Chriſtum Ieſum, vel Mariam Virginem, & cætera, quæ ſpectant ad contemplationis noſtræ argumentum. Sin autem ſpeculationi ſubeſt res incorporea, vt eſt conſideratio peccatorum nunc oblata: poterit loci conſtructio talis eſſe, vt ſi per imaginationem cernamus animam noſtram in corpore iſto corruptibili, velut in carcere conſtrictam: hominem quoque ipſum, in hac miſeriæ valle, inter animalia bruta exulantem.

Secundum erit præludium, vt à Domino id poſtulem, quod exopto, iuxta propoſitæ contemplationis argumentum: nimirum ſi de Chriſti reſurrectione fuerit meditandum, petenda erit lætitia, qua gaudenti

Christo congaudeam: sin de passione, lacrymas, poenas, & angores petam, ad compatiendum Christo patienti. In præsenti ergo meditatione, pudorem confusionemq. mei ipsius debeo exposcere, attendens quàm multi homines ob peccatum mortale, vel vnicum, damnati fuerint: & quòd ego toties peccando sim damnationem commeritus.

NOtandum ad hæc, quod omni meditationi, seu contemplationi, præmitti debent tam oratio præparatoria, quàm præludia duo: sed oratio quidem semper fit eodem modo, præludia vero pro diuersitate rerum sunt diuersa.

PRimum punctum erit, vt exerceatur memoria mea circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab angelis commissum, adhi-

bito statim discursu intellectus, atque voluntatis motu, instigante me ad voluenda, & intelligenda ea, per quæ erubescam, & confundar totus, facta vnius tantum peccati angelorum, cum tot meis comparatione: Vnde colligere liceat, cùm illi ob vnicum crimen, addicti sint inferno, quàm sæpe ipse supplicium idem meruerim. In memoriam itaque dicimus trahendum esse, quo pacto Angeli creati primum in statu gratiæ, sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationem,) non volentes per arbitrij libertatem, Creatori suo reuerentiam, & obsequium præstare, at contra eum ipsum insolescentes, conuersi fuerint ex gratia, in malitiam, & de cælo ad infernum præcipitati. Consequenter discurrendum erit per officium intellectus circa hæc pensiculatius,

nec non concitandis ſimul voluntatis affectionibus, acrius inſiſtendum.

SEcundum eſt punctum, eaſdem potentias tres, circa peccatum primorum parentũ (quod ſecundum appellabimus) exercere: tractando memoria, quàm diuturnam, ob illud, pœnitentiam egerunt: quanta humanum genus corruptio inuaſit: quot hominum millia ad inferos deturbata ſunt. Memorandum eſt videlicet, quomodo Adam in Damaſceno campo, de limo terræ factus, poſituſq. in terreſtri Paradiſo, & Eua formata ex vna coſtarũ eius, cum de fructu arboris ſcientiæ boni, & mali, prohibiti eſſent comedere, & nihilominus comediſſent: poſt peccatum ſubito, ex Paradiſo eiecti ſint: veſtibus pelliceis induti, & originali iuſtitia priuati, re-

liquum vitæ ſuæ tempus, in laboribus, ac ærumnis maximis, pœnitendo traxerint. Super his etiam, ratiocinio intellectus, & affectibus voluntatis vtendum erit, ſicut prius.

TErtium eſt, vt exerceamur pari modo, circa peccatum mortale, & particulare quodlibet (ipsũ nos tertium peccatum dicemus, vt à duobus ſupra poſitis diſtinguatur) conſiderando, quòd peccato tali, vel ſemel dumtaxat commiſſo, forte detruſi ſint multi ad infernum: quòdq. præterea prope innumeri, ob delicta meis pauciora, atque leuiora forte crucientur æternis pœnis. Vnde memoria verſandum erit, quanta ſit peccati grauitas, & malitia, Deum omnium Conditorem atque Dominum offendentis. Ratiocinandum quoque eſt, ſuppli-

cium æternum peccato iuſte irrogari, vt pote, aduerſus infinitam bonitatem Dei perpetrato. Poſtremo ſuſcitandi ſunt affectus, ſicut iam dictum eſt.

COlloquium fiet imaginando Ieſum Chriſtum coram me adeſſe, in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Creator ipſe infinitus, fieri creatura, & ab æterna vita, ad temporariam mortem venire, pro peccatis meis dignatus ſit. Arguam inſuper me ipſum, percontans, quid hactenus dignum memoratu egerim pro Chriſto? quid agam tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens ſic cruci affixum, ea proloquar, quæ ſuggeret mens, & affectus. Porro Colloquij proprium illud eſt, vt fiat ſicut amici ſermo ad amicum, vel ſerui ad Dominum:

nunc gratiæ aliquid petendo : nunc culpam aliquam meam incuſando : interdum propria quælibet communicando , ac petendo conſilium ſuper illis , ſiue auxilium . Vltimó dicatur Pater noſter.

Secundum Exercitium , eſt meditatio de peccatis, complectens vltra orationem præparatoriam, & duo præludia , quinque articulos , ſeu puncta , cum colloquio ad finem.

PRæparatoria oratio eadem quæ ſupra.

Prius præludium eandem exigit conſtructionem loci, vt in præcedenti meditatione . Poſterius vero fiet , poſcendo id , quod hic quærimns , dolorem

rem ſcilicet intenſum de peccatis, atque abundantem fletum.

PVnctum primum, ſit proceſſus quidam, per quem peccata totius vitæ, in memoriam reuocantur, percurſis gradatim, diſcuſſiſq. annis, & ſpatijs temporum ſingulis: Qua in re, triplici iuuamur compendio, conſideratis videlicet locis habitationis noſtræ, conuerſationum modis, & officiorum, ſeu negotiorum, quibus functi ſumus, generibus diuerſis.

SEcundum eſt, peccata ipſa perpendere, quanta ſit fœditas, & nequitia ſingulorum ex natura ſua, ſi vel prohibita non eſſent.

TErtium eſt, conſiderare me ipſum, quiſnam, aut qualis ſim, additis exemplis, quæ me in maiorē mei contemptum trahant. vt ſi mecum reputem, quantulus ſim ad ho-

minum omnium cœtum comparatus: Quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium, si cum angelis, beatisq. omnibus conferatur: post hæc attendendum est, quid rei sit tandem, quicquid est creatum, præ ipso Deo Creatore: Iam quid homuncio ego vnus esse possum? demum inspiciam corruptionem mei totius, prauitatē animæ, atque corporis fœditatem, ac me, tamquam vlcus, siue apostema esse ducam, ex quo tanta sanies peccatorum, tantaque vitiorum lues defluxerit.

QVartum est: cogitare quid sit Deus, quem ita offendi: collectis, comparatisque perfectionibus attributis Deo, vt proprijs, cum oppositis meis vitijs, atque defectibus: summam scilicet eius potentiam, sapientiam, bonitatem, & iustitiam, cum extrema mea infirmi-

firmitate, ignorantia, malitia, & iniquitate, conferendo.

QVintum: In exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerint tandiu, & hucusque viuum seruauerint: quo modo angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferētes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisque etiam iuuerint suffragijs: quomodo pro me intercesserint Sācti: quomodo Cœlum, Sol, Luna, & alia Sydera, Elementa, cunctaq; animantium genera, & Terræ germina, debitæ vindictæ loco, mihi seruierint: vt quo denique modo non absorbuerit me dehiscens tellus, & mille infernos referans, in quibus perpetuas pœnas daturus essem.

Ter-

TErminanda demum erit hæc meditatio per colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, & gratias pro viribus agendo, quòd vitam ad hunc vſque diem prorogauerit, vnde propoſita in futurum mei emendatione, recitabo ſemel Pater noſter.

Tertium Exercitiū non erit aliud, quàm repetitio primi, & ſecundi, vna cū tribus colloquijs.

POſt præparatoriam orationem, & duplex præludium, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, ſeu locis, in quibus maiorem ſenſerimus conſolationem, deſolationem, aut aliam quamcumque ſpiritualem affectionem:

nem: ac in illis diutius diligentiusq. immorandum erit, deinde occurrente nobis spirituali motu, ad colloquia quæ sequūtur tria veniemus.

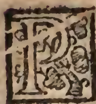
COlloquium primum fit ad Dominam nostram Christi Matrem, flagitando intercessionem eius apud Filium, & gratiæ impetrationem nobis tripliciter necessariæ. Primò, vt internam criminum nostrorum cognitionem, ac detestationem sentiamus. Secundo, vt operum nostrorū agnoscentes, abhorrentesq. ordinem peruersum, correcto eo, nosmet ipsos secundū Deum recte ordinemus. Tertio, vt perspecta, & damnata mundi prauitate, à rebus mundanis, ac vanis nos recipiamus. His expletis semel recitetur Aue Maria.

SEcundum colloquium fiat similiter ad Christum Dominum, &

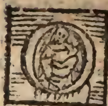
Mediatorem noſtrum, vt illa eadem nobis impetret ab æterno Patre. Subdetur in fine oratio, quæ incipit: Anima Chriſti.

TErtium eodem proceſſu faciendum eſt ad Deum Patrem, vt triplicem illam gratiam nobis largiatur, & in fine ſemel recitandum Pater noſter.

Quartum exercitium conficitur ex tertij repetitione.


Onitur repetitio eiuſmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatus ſum in exercitijs prioribus, vt ea continue reminiſcendo, diſcurrat facilius intellectus ſine diuagatione. Adijcienda quoque erunt tria eadem colloquia.

Quintum Exercitium est contemplatio de inferno, continetque vltra orationem præparatoriam, & duo præludia, puncta quinque, & vnum colloquium.



Ratio præparatoria non differt à superiore.

Prius præludium, hic habet compositionem loci, subiecta oculis imaginationis inferni longitudine, latitudine, ac profunditate. Posterius vero, consistit in poscenda intima pœnarum, quas damnati luunt, apprehensione, vt si quando me cœperit diuini amoris obliuio, saltem, a peccatis, supplicij timor coerceat.

PVnctum primum est, spectare per imaginationem, vasta inferorum incendia, & * animas igneis * g

quibuſdam corporibus, velut ergaſtulis incluſas.

SEcundum: audire imaginarie planctus, eiulatus, vociferationes, atque blaſphemias in Chriſtum, & Sanctos eius, illinc erumpentes.

TErtium: imaginario etiam olfactu fumum, ſulfur, & ſentinæ cuiuſdam, ſeu fœcis, atque putredinis graueolentiam perſentire.

QVartum: guſtare ſimiliter res amariſſimas vt lachrymas, rancorem, conſcientiæq. vermen.

QVintum: tangere quodammodo ignes illos, quorum tactu animæ ipſæ amburuntur.

COlloquēdo interim cum Chriſto, in memoriam adducendæ erunt illorum animæ, qui ad inferni pœnas dānati ſunt, vel quia credere noluerunt aduentum Chriſti,

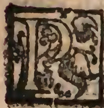
vel licet crederent, non tamen conformem præceptis eius vitam exegerunt: idq. vel ante aduentũ Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. Gratiæ postremo agendæ sunt eidẽ Christo quàm maximæ, quòd in tale quodpiam exitium non permiserit me corruere, sed potius ad hunc vsque diem summa pietate, & misericordia me prosecutus sit. Finis imponetur, dicto Pater noster.

Si visum erit ei, qui tradit exercitia, expedire ad profectum eorũ, qui exercẽtur, alias meditationes his adijcere, vt de morte, ac alijs peccati pœnis, de iudicio, &c. non se putet prohiberi, licet hic nõ ascribantur.

Exercitiorum vero tempus ita distribuendum est, vt primum eorum fiat in media nocte, secundum ma-

ne, ſimul ac ſurrexerimus. Tertium ante, vel poſt Miſſæ ſacrum, non dum ſumpto cibo. Quartum, circiter horam veſperarum. Quintum, hora ante cœnam. Quæ temporis diſtributio, ſingulis quatuor hebdomadis communis eſt: variari tamen poteſt, atque augeri vel minui, prout vnicuique, ad peragenda dicta quinque exercitia, ætas, animi, corporiſque diſpoſitio, ſiue naturæ ipſius complexio ſubſeruit.

Additiones ad exercitia melius agenda, & ad ea quæ optantur, inuenienda, perutiles.


Rima eſt: vt ego, poſt cubitum, ante ſomnum, modico temporis ſpatio, quo recitaretur ſemel angelica

ca ſalutatio * cogitem de hora, qua ſurgendum mihi erit, & de exercitio faciendo.

SEcunda: vt expergefactus, ſtatim excluſis omnibus alijs cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo mediæ noctis exercitio contemplaturus ſum: Vtque, maioris verecundiæ, & confuſionis gratia, exemplum mihi huiuſmodi proponam: Quomodo miles aliquis ſtaret coram rege ſuo & cœtu aulico erubeſcens, anxius & confuſus, qui in regem ipſum acceptis ab eo prius beneficijs, doniſque plurimis, ac magnis, grauiter deliquiſſe conuictus eſſet. In ſecundo itidem exercitio, reputans quantum peccauerim, fingã me catenis vinctum eſſe, ac protinus ſiſtendum corã ſummo iudice ſicut mortis reus quiſpiam, ferreis ligatus compedibus duci ad

tribunal ſolet. His igitur, vel alijs, pro meditandarum rerum genere, cogitationibus imbutus, veſtitu meo me induam.

TErtia: vt a loco futuræ meditationis, vno, vel gemino adhuc paſſu diſtans, per tantillum tempus, quo percurri oratio Dominica poſſet, animo ſurſum eleuato, conſiderem Dominũ meum Ieſum, vt præſentem, & ſpectantem, quidnam acturus ſum, cui reuerentiam cum humili geſtu exhibere debeam.

QVarta eſt: vt ipſam aggrediar contemplationem, nunc proſtratus humi, & pronus, aut ſupinus iacens, nunc ſedens, aut ſtans, & eo me componens modo, quo ſperem facilius id conſequi, quod opto. Vbi aduerti hæc duo debent: Primum, quod ſi flexis genibus, vel in alio quouis ſitu, voti compos fiam, nil

requiram vltra: Secundum, quod in puncto, in quo assecutus fuero quæsitam deuotionem, conquiescere debeo sine transcurrendi anxietate, donec mihi satisfecero.

QVinta: vt completo exercitio, sedens, vel deambulans, per quartam circiter horæ partem, mecum dispiciam, quonam modo meditatio, seu contemplatio mihi successerit: Et si quidem male, inquiram causas cum pœnitudine, ac emendationis proposito: sin vero bene, gratias Deo agam, eundem postea modum obseruaturus.

SExta: vt cogitationes quæ gaudium afferunt, qualis est de gloriosa Christi resurrectione, subterfugiam; quoniam talis quælibet cogitatio impedit fletum, & dolorem de peccatis meis, qui tunc

quæren-

quærendus eſt, adſcita potius, mortis vel iudicij recordatione.

SEptima, vt eandem ob cauſam, omni me priuem lucis claritate, ianuis ac feneſtris clauſis tantiſper, dum illic moror, niſi quandiu legendum, aut veſcendum erit.

OCtaua, vt a riſu, verbiſque riſum prouocantibus, maxime abſtineam.

NOna, vt in neminem oculos intendam, niſi ſalutandi aut valedicendi poſcat occaſio.

DEcima, vt aliquam addam ſatisfactionem, ſeu pœnitentiam: Quæ quidem in interiorem & exteriorem diuiditur, Interior eſt, dolor de proprijs peccatis, cum firmo propoſito cauendi, tum ab illis, tum ab alijs quibuſuis in poſterum.

rum. Exterior autem, eſt fructus interioris, videlicet caſtigatio aliqua de commiſſis, quæ tribus potiſſimum modis aſſumi poteſt.

Primo circa victum: ſubtractis quibuſdam non ſuperfluis ſolum (quod temperantiæ eſt, non pœnitentiæ) ſed etiam conuenientibus alimentis: Et eo fit melius, quo plus ſubtrahitur, vitata interim naturæ corruptione, aut debilitate graui, ſeu infirmitate. Secundo circa ſomni & ſtrati modum, ſublatis non mollibus tantum, aut delitioſis rebus ſed alijs etiam opportunis, quantum licet, citra vitæ, aut valetudinis graue periculum: quapropter de ſomno neceſſario nihil demendum eſt, niſi aliquantiſper ad conſuetudinem (ſi cui eſt nimij ſomni) moderandam. Tertio circa ipſam carnem, vt inflictum ſen-

tiat dolorem , admotis , gestatisque cilicijs, funibus aut vectibus ferreis , vel incussis verberibus , ac plagis, vel alijs austeritatis generibus assumptis: In quibus tamen omnibus magis expedire videtur, vt doloris sensus in carne tantum sit, nec penetret ossa , cum infirmitatis periculo . Quare flagellis potissimum vtemur ex funiculis minutis , quæ exteriores affligunt partes, non autem adeo interiores , vt valetudinem aduersam causare possint. Notanda sunt insuper quatuor hæc.

Circa pœnitentiam Primum , quod pœnitentiæ exterioris triplex est vsus, seu effectus : nimirum , vt pro delictis præteritis non nihil satisfiat: vt vincat seipsum homo, inferiorem sui partem, quæ sensualitas appellatur , superiori , hoc est rationi, magis subijciens.

Vt postremo quæramus atque impetremus aliquod gratiæ diuinæ donum, quod optamus: puta intimam cordis contritionem de peccatis, & abundantiam lachrymarum, vel propter illa, vel propter pœnas & dolores passionis Christi, aut dubij alicuius, quod nos angit, resolutionem.

Secundum, quod, additiones primæ duæ, solis conueniunt exercitijs, quæ media nocte, & sub auroram fiunt. Quarta vero in templo, vel coram alijs numquam, sed domi tantum, & clanculum exequenda est.

Tertium, quod quando is, qui exercitatur, affectum quæsitum non consequitur, vt dolorem. vel consolationem: mutare subinde expedit rationem victus somnique, & alia genera pœnitentiæ: Ita vt pœniten-

nitentiam vnam per triduum fectemur, & proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuersis, plus aut minus pœnitentiæ est sumendum.

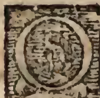
Præterea, cum pœnitentias huiusmodi sæpe omittamus ob affectum carnis aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non possit, citra ingens valetudinis detrimentum: Et e contrario iustum nonnunquam pęnitentiæ modum excedamus, de corpori robore nimis confidentes: mutatis, vt dictum est, pœnitentiæ generibus, ac per vices sumptis, & relictis, euenit plerumque, vt clementissimus Dominus, qui naturam nostram perfectissime cognoscit, vnicuique id compertum reddat, quod ipsi expedit.

Quartum: quod, particulare exa-

men fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa exercitia & additiones ſolent obrepere: id quod etiam per tres alias ſequentes hebdomadas, obſeruandum venit.

HEBDOMADA
Secunda.

Contemplatio regni Ieſu Chriſti, ex ſimilitudine Regis terreni, ſubditos ſuos euocantis ad bellum.



Ratio præparatoria fiet more ſupradicto.

Præludium primum ad conſtructionem loci, nunc erit, vt ſpectare nos imaginemur

mur ſynagogas, villas, & oppida, quæ prædicans Chriſtus pertranſibat: & ſic de locis alijs.

SEcundum, ad gratiam poſcendam pertinens, in hac parte erit, petere a Deo, ne obſurdeſcamus vocante nos Chriſto, ſed ad ſequendum, ac obtemperandum prompti ſimus.

PVnctum primum eſto, proponere mihi ob oculos, humanum Regem diuinitus electum, cui Principes, & populi omnes Chriſtiani reuerentiam & obſequium præſtare debeant.

SEcundum eſt, imaginari quod audiam illum Regem loquentem ad omnes ſubditos. In animo eſt mihi regiones infidelium vniuerſas ditioni meæ ſubijcere, Quicunque igitur comitari me velit, paratus ſit oportet non alio vti victu,

ctu, vestitu, rebusque alijs, quam mē vtentem cōspexerit. In ijsdem quoque laboribus, vigilijs, & casibus cęteris mecum persistendum erit, vt particeps fiat victoriæ, & fœlicitatis vnusquisque, prout laborum, ac molestiarum socius extiterit.

TErtium est, considerare quidnam respondere debeant Regi amantissimo, & liberalissimo fideles subditi, & quam prompte ad omnem eius voluntatem offerre se accinctos. Contra vero, si quis non obaudiret, quanto apud homines vniuersos vituperio dignus esset; atque quam ignauus miles æstimandus.

PArs secunda huius exercitij consistit in collatione similitudinis inter dictum regem, & Dominum Iesum Christum, circa triplex illud punctum.

PRimo, ſic applicabimus exemplum: Si terrenus ille Rex, cum bellica ſua euocatione, dignus eſt, cui attentio, & obſequium præſtetur; quanto magis Chriſtus Rex æternus, mundoque toti conſpicuus, qui ſingulos ad ſe his inuitat verbis? Mea hæc eſt iuſtiſſima voluntas totius mundi dominium mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in Patris mei gloriam intrare. Proinde quiſquis eo mecum venire cupit, laboret mecum neceſſe eſt, Labori enim præmium reſpondebit.

SEcundum, ratiocinabimur neminem fore ſanæ mentis, qui non cupidiſſime Chriſti ſeruitio ſe totum offerat, & addicat.

TErtio, iudicandum erit, quod ij, qui ſe obſequijs illius prorſus duxerint mancipandos, non ſe

ipſos

ipſos tantum ad laborum toleran-
tiam; verum etiam maiora, &
præclariora quædam munera obla-
turi ſunt, expugnata carnis, ſen-
ſuum, amoriſque proprij, & mun-
dani rebellione. Vnde reſponde-
bit quiſque in hunc ferè modum:
En, ò Rex ſupreme, ac Domine v-
niuerſorum, tua ego, licet indigniſ-
ſimus; fretus tamen gratia, & ope,
me tibi penitus offero, meaque om-
nia tuæ ſubijcio voluntati: atteſtans
coram infinita bonitate tua, nec-
non in conſpectu glorioſæ Virgi-
nis Matris tuæ, totiuſque curiæ cæ-
leſtis, hunc eſſe animum meum, hoc
deſiderium, hoc certiſſimum decre-
tum, vt (dummodo in maiorem lau-
dis tuæ, & obſequij mei prouentum
cedat) quàm poſſim proxime te ſe-
quar, & imiter in ferendis iniu-
rijs & aduerſis omnibus, cum ve-

ra, tum ſpiritus, tum etiam rerum paupertate, Si (inquam) ſanctiſſimæ tuæ maieſtati placeat ad tale me vitæ inſtitutum eligere, atque recipere.

Fiet bis interdiu hoc exercitium, mane, cum primum ſurreximus, & in hora, prandium, vel cœnam præcedente.

In hac hebdomada ſecunda, & ſubſequentibus, vtile fuerit, aliquid ſubinde legere ex Euangelico, vel pio alio codice, vt de imitatione Christi, Sanctorum vita, &c.

Primæ Diei meditatio prima erit, de Incarnatione Ieſu Christi, complectens orationem præparatoriam, tria præludia, & puncta tria, cum vno colloquio.

ORatio præparatoria nihil a ſuperioribus variatur.

Præ-

PRæludium primum eſt: proferre in medium contemplandæ rei hiſtoriam, quæ hoc loco erit: Quo modo perſonæ tres diuinæ, vniuerſam terræ ſuperficiem ſpeculantes hominibus refertam, qui ad infernum deſcendebant, in Deitatis ſuæ æternitate decernunt, vt ſecunda perſona, pro ſalute humani generis, naturam hominis aſſumat: Vnde aduenieute tempore præſtituto, archangelus Gabriel ad beatam Virginem Mariam nuntius deſtinatur, vt dicetur infra.pag. 162.

SEcundum pertinet ad loci compoſitionem, quæ erit viſio imaginaria, perinde ac ſi oculis pateret terræ vniuerſæ ambitus, quam habitant tot diuerſæ gentes: Deinde ad certam mūdi partem domuncula ſpectetur beatæ Virginis, apud

Nazareth in prouincia Galilææ sita?

TErtium continet gratiæ postulationem, vt intime cognoscã, quo pacto Dei Filius mei causa sit homo factus, vt ardentius ipsum amen, & abhinc sequar studiosius.

NOtandum hic est, tam orationem præparatoriam, quam tria præludia per totam hanc hebdomadam, & reliquas sequentes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate rerum variatis.

PVnctum primum est, vt speculer personas omnes, de quibus agitur. Et primo quidem homines super faciem terræ degentes, adeo moribus, gestibus, & actionibus diuersos: quosdam albos, & nigros alios: nonnullos fruentes pace, & reliquos bellis agitatos: hunc

plo-

plorantem, & ridentem illum: ſanum vnum, & alterum ægrotum: naſcentes multos, & multos viciſſim morientes: cæteraſque varietates prope innumeras.

Deinde contemplandę erunt perſonæ tres diuinæ, e ſolio regali ſuo intuentes omnia hominum genera, in ſuperficie terræ cæcorum more viuentium, paſſimque morientium, & deſcendentium ad infernum. Poſtea Virginem Mariam cum Angelo eam ſalutante conſiderabimus, aliquid inde ſemper ad nos reflectendo, vt ex conſideratione tali fructum aliquem referamus.

SEcundum punctum eſt, auditu interno excipere, quid loquantur perſonæ omnes: vt homines in terris confabulantes, blaſphemantes, ſibique inuicem conuinciantes,

Diuinæ vero perſonæ in Cœlo de redimendo humano genere colloquentes: Virgo & Angelus in cellula de Incarnationis myſterio tractantes. Quorum omnium reflexione, ſeu applicatione quadam ad meipſum facta, ſtudebo ex ſingulis nonnihil fructus decerpere.

TErtium conſequenter erit, actiones quoque perſonarum ſimul attendere: vt puta, quomodo ſeſe inuicem mortales infeſtent, concutiant, trucident, & omnes ruant ad inferos: quomodo ſanctiſſima Trinitas Incarnationis opus exequatur: quomodo item ſua Angelus fungatur legatione, & beata Virgo humillime ſe gerens, diuinæ gratias agat maieſtati. Ex quibus ad nos ipſos, vt dictum eſt, reflexis, fructus obiter eſt legendus.

COlloquium postremo subijciam disquisitis studiose verbis, quibus diuinam quamlibet personam. Verbum incarnatum, & ipsius Matrem digne valeam compellare: petendo etiam pro affectu, quem in me sensero, quicquid ad maiorem iuuet imitationem Domini mei Iesu Christi, velut nunc recens incarnati. Recitabitur in fine Pater noster.

Contemplatio secunda de Natiuitate.

ORatio præparatoria sicut supra.

PRæludium primum ex historia dependet, quæ recensenda est ab egressu beatæ Virginis,

nis, ex oppido Nazareth: quo ſcilicet modo ipſam iam nono menſe grauida,& inſidens aſinæ(vt piè meditari licet) ac Ioſeph comes, cum ancillula,& boue, profecti ſunt Bethlehem, tributum a Cæſare exactum,pro ſe ſolutari.

SEcundum vero deducendum erit ex conſideratione itineris, æſtimata eius longitudine, obliquitate, lenitate, vel aſperitate paſſim occurrente. Deinceps, etiam natiuitatis locum rimabimur, ſpeluncæ ſimilem, latum, vel anguſtum, planum, vel erectum, commode, vel incommode paratum.

TErtium,a ſuperiore nihil mutabitur.

PVnctum primum eſt, aſpectus perſonarum, vt Virginis Deiparæ, & Ioſeph coniugis, cum famula, & Chriſti Domini, vt infan-

tis nunc primum nati : * Inter quos me adesse fingam, tanquam pauperculum, eorum vtcunque necessitatibus, cum reuerentia maxima famulantem. Ac inde quid ad me redire emolumenti, ex tali spectaculo possit, dispiciam.

SEcundum conficitur ex verborum quæ ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

TErtium ex negotiorum, quæ illic geruntur, inspectione, puta itineris, laborum & causarum, ob quas summus omnium Dominus, in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem subiturus, idque mei causa: vnde per singulas studebo prouentum aliquem spiritualem colligere. Hæc

demum concludenda erunt inito colloquio, & finito cum Pater noster.

Tertia contemplatio, est repetitio præcedentium duarum.

PRo tertio exercitio, seu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione præparatoria, & ijsdem tribus præludijs, notando vbique, & fixius tractando illas partes, in quarum priore transcursu aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cum oratione Dominica, vt prius.

NOtandum: eundem esse repetendi exercitij modum, & ordinem in hac hebdomada, & in sequentibus, qui fuit in prima: nisi

quod mutatur materia, eadem forma permanente.

Quarta contemplatio, est primæ ac secundæ, iterata repetitio, proximæ præcedenti penitus conformis.

Quinta contemplatio, est applicatio sensuum ad prædictas.



Ost orationem præparatoriam, cum tribus iam dictis præludijs apprime conducit, quinque imaginarios sensus circa primam & secundam contemplationem, eo, qui sequitur modo, exercere, prout res subiecta, feret.

PVnctum primum erit, secundum imaginationem respicere personas

nas omnes, & notatis, quæ circa eas occurrent, circumstantijs, vtilitatem nostram elicere.

SEcundum, velut audiendo, quid loquantur, aut loqui eas deceat, omnia in vsum nostrum attrahere.

TErtium, interiore quodā gustu, & olfactu sentire, quanta sit k suauitas, & * dulcedo animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutæ, iuxta rationem personæ, quam consideramus, adaptando nobis ea, quæ fructum aliquem afferre possint.

QVartum, per internum tactum attrectare, ac deosculari vestimenta, loca, vestigia, cæteraque personis talibus coniuncta, vnde fiat nobis deuotionis vel boni cuiuslibet spiritualis maior accessio.

HVic erit contemplationi per colloquium imponendus finis,

ſicut prioribus, adiecto itidem Pater noſter.

Notanda inſuper ſunt hæc quinque.

PRimum, quod tam in hac, quam in qualibet ſequẽte hebdomada nullũ debeo legere, vel cogitare aliud myſterium, niſi quod eadem hora, aut die conſiderandum ſit, cum alioquin vnũ alteri obturbet.

SEcundum, quod primum de Incarnatione Chriſti exercitium fit media nocte, proximum diluculo, tertium circa horam Miſſæ; quartum ſub veſperas, quintum paulo ante cœnam: & eorum cuilibet, ſpatium impendetur vnius horæ. Id quod abhinc deinceps vbique venit obſeruandum.

TErtium : quod si is, qui exercitatur, sit senex, vel valetudinarius, vel per hebdomadam primam viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missæ tempus, & ante prandium: * super addita circa vesperas vna repetitione; & sensuum applicatione, ante cœnam.

QVartum: quòd in hac hebdomada secunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, & septima, cum decima ex parte. In secunda quidem hoc mutatur, quòd simul atque excitor a somno, meditationem proxime instantem, debeo menti obijcere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius incarnati æterni Verbi, vt ipsi ser-

uiam, & adhærefcam tanto propenfius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perfpexero.

In fexta vero, vt frequenti verfem memoria vitam Chrifti a tempore Incarnationis ad locum vfque, fiue myfterium, de quo in præfenti die, vel hora fum meditaturus.

In feptima, vt luce, vel obfcuritate, fereno cœlo, vel turbido delelecter, quatenus ad fcopum refert defideratæ rei, pertingendum.

In decima, vt ita me geram, ficut exigere videtur myfterij contemplandi genus: cum non nulla ex myfterijs pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circunfpecte.

QVintum eft vltimo notandum: quòd in omnibus aliarum horarum (præterquam

 noctis.

noctis mediæ, & auroræ) exercitijs, assumendum erit aliquid, quod secundæ, & tertiæ additioni æquiualeat, hunc in modum: vbi primum in mentem veniet, adesse meditandi horam priusquam accedam, prospiciam eminus, quò ferar, & coram quò sim apparìturus, ac transcursa obiter exercitij oblati parte, contemplationem statim auspicabor.

In secunda die. Argumentum primæ & secundæ contemplationis, erit Christi præsentatio in templo, de qua infra pag. *m *167. & * fuga in Aegyptum, de qua pag. 168.*

SVper duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, & sensuum applicatio, vt supra.

Notan-

NOtandum, quod expedit nonnunquam eum, qui exercitatur, quamuis & vigore animi, & corporis robore ſit præditus; non nihil tamen remittere de præſcriptis exercitijs ſecundæ huius hebdomadæ,& ſubſequentium duarum:vt aſſequi,quod cupit, commodius valeat, accepta ſolummodo contemplatione vna in crepuſculo matutino, & altera circa Miſſæ tempus: quarum repetitionem faciat hora veſperarum:& ſub cœnam,quinque imaginationis ſenſus ſuper ijſdem exerceat.

DIe vero tertia meditandum occurret, quo pacto puer Ieſus apud Nazareth ſubditus erat parentibus, vt habetur pag.169. Deinde, quomodo ab eis repertus fuerit in templo,p.170.Fient item duæ repetitiones,cum ſenſuum applicatione.

Præludium quoddam, circa conſiderationem ſtatuum, ſeu generum vitæ diuerſorum.

* n Vm * ſupra propoſitũ fuerit exemplũ Chriſti, de vitæ genere, quod in mãdatorum Dei obſeruatione conſiſtit, & primus ſeu communis ſtatus appellatur, nunc idem ipſe Dominus, dum parentibus ſuis fuiſſe ſubditus memoratur, formam videtur exhibere, alterius, ſeu ſecundi ſtatus, pendentis ab obedientia, & perfectionem Euangelicam afferentis: quando videlicet in templum ſe contulit, patre adſcititio, & naturali Matre derelictis, vt æterni Patris obſequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoque il-

lius vitam contemplantes,vestigare, & efflagitare proprium vitæ genus, in quo maiestati suæ nos seruire malit.

Ad hoc igitur inquirendum,possumus introduci per sequens proxime exercitium, ad Christi mentem attendentes, collatam cum opposita inimici. Discemus etiam exinde qua sit nobis opus dispositione, vt perfecti in eo euadamus statu, quẽcunque bonitas diuina eligendum nobis suggesserit.

Quarta die fiet meditatio de duobus vexillis: vno quidem Iesu Christi, optimi nostri Imperatoris: altero vero Luciferi, hostis hominum capitalißimi.

ORatio præparatoria fit secundum morem.

PRæludium primum: erit historica quædam consideratio Christi, ex vna parte, & ex altera Luciferi, quorum vterque omnes homines ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

SEcundum est ad constructionem loci, vt repræsentetur nobis campus amplissimus circa Hierosolymam, in quo Dominus Iesus Christus, tanquam bonorum hominum omnium summus Dux assistat: Rursum alter campus in Babylonia: vbi se Lucifer, malorum, & aduersariorum ducem exhibeat.

TErtium: ad gratiam petendam illud erit, vt poscamus exploratas habere fraudes mali Ducis, inuocata simul diuina ope ad eas vitandas: veri autem, optimique Imperatoris Christi, agnoscere mores ingenuos, ac per gratiam imitari posse.

PVnctum primum eſt: imaginari coram oculis meis, apud campum Babylonicum, ducem impiorũ in cathedra ignea, & fumoſa ſedere, horribilem figura, vultuq. terribilem.

SEcundum eſt, aduertere quomodo conuocatos dæmones innumeros per totum orbem ſpargit ad nocendum, nullis ciuitatibus, & locis: nullis perſonarum generibus, immunibus relictis.

TErtium, attendere cuiuſmodi concionem habeat, ad miniſtros ſuos, quos inſtigat, vt correptis, iniectiſque laqueis, & cathenis, homines primum trahant (quod ferè contingit) ad cupiditatem diuitiarum, vnde poſtea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in ſuperbiæ barathrum deturbari queant.

Atque ita tres sunt præcipui tentationum gradus, in diuitijs, honoribus, & superbia fundati: ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decursus.

Similiter ex opposito, considerādus est summus optimusque noster Dux, & Imperator Christus.

PVnctum primum erit: conspicari Christum, in amæno campo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma, & aspectu summe amabilem.

SEcundum autem est: speculari quo pacto ipse mundi Dominus vniuersi, electos Apostolos, discipulos, & ministros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, & conditioni doctrinam sacram, ac salutiferam impartiant.

Ter-

TErtium : auſcultare concionem Chriſti exhortatoriam, ad ſeruos & amicos ſuos omnes in opus tale deſtinatos, qua eis præcipit, vt iuuare ſtudeant quemlibet, ac primo inducendum curent ad ſpiritualem affectum paupertatis : & inſuper (ſi diuini obſequij ratio & electio cęleſtis eo ferat) ad ſectandam actu ipſo veram paupertatem : deinde vt ad opprobrij, contemptuſque deſiderium alliciant, vnde humilitatis virtus enaſcitur. Et ita tres conſurgunt perfectionis gradus, videlicet paupertas, abiectio ſui, atque humilitas, quæ ex diametro diuitijs, honori, & ſuperbiæ opponuntur, ac virtutes omnes ſtatim introducunt.

COlloquium poſtea formandum erit ad Virginem beatam, implorandaque eſt per eam a Filio

gratia,

gratia, vt recipi possim, & manere sub vexillo eius: Idque primum, per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione sitam (si quidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectionem quoque, seu ignominiam, vt ipsum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei, tam in alicuius detrimentum, quam in offensam Dei cedat.

TErminabitur primum hoc colloquium per Aue Maria.

SEcundum colloquium ad Christum hominem dirigitur, vt mihi a Patre impetret illud idem, subdeturq. in fine oratio: Anima Christi.

TErtium ad Patrem, vt annuat petitioni, cum Pater noster.

TRansfigetur hoc exercitium semel in media nocte, & altera vice sub auroram.

REpetitiones vero duæ circa matutini sacri, atque vesperarum tempus erunt faciendæ, additis in fine tribus colloquijs. Sequens vero exercitium fiet ante cœnam.

Meditatio eodem quarto die facienda, de tribus hominum classibus, seu differentijs, vt potissimam partem amplectamur.

ORatio præparatoria, vt semper antehac.

Præludiũ primũ fiat, propositis vice historiæ, tribus hominum classibus distinctis, quarum vnaquæque decem millia ducatorum, alio, quam diuini cultus

tus, & amoris studio sibi parauerit: nunc autem placatum habere Deum, & salua fieri exoptet, sublato * vtcunque noxio affectu rerum, vtpote salutis impedimento.

* O

SEcundum est: loci cuiusdam imaginaria constructio, in quo videam meipsum coram Deo, Sanctisque omnibus, cum desiderio astantem, atque perseuerantem, quonam pacto ipsi Deo placere queam potissimum.

TErtium est: optatæ rei petitio, nimirum gratiæ, per quam id eligam, quod & Deo acceptissimum, & mihi saluberrimum futurum sit.

PRima igitur classis optat quidem acquisitæ rei exuere affectum, vt conciliari Deo possit: sed media, * debitaque adminicula toto vitæ tempore non admouet.

* P

Secun-

SEcunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit: sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per conducibiliorem statum ad illum tendere.

TErtia postremo affectum insincerum volens abijcere, rem ipsam vel tollere, vel tenere æque parata est, pro ut ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduerterit: * Ac, interim omnia relinqueas integra, illud tantum versat, & inquirit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium diuinæ gloriæ, vt quam maxima sit. * q

COlloquia tria subsequentur, vt nuper facta sunt de vexillis.

NOtandum adhæc: quod vbi affectum sentimus paupertati perfectæ, quæ tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, aduersantem, & ad diuitias magis inclinantem: multum confert, ad eum elidendum, petere ex Deo, licet renitente carne, vt ad paupertatem eiusmodi sectandam nos eligat: *seruabimus tamē interea desiderij nostri libertatem, qua liceat conuenientiorem seruitio diuino viam inuadere.

Quinta die; sequetur contemplatio de Domini transitu, a Nazareth ad Iordanem fluuium, deque eius baptismo *pag. 171.*

FIet tam media nocte, quam primo mane. Bis prætereа repetetur circa Missæ, ac vesperarum horam

ram. Ante cœnam applicabuntur quinque ſenſus. Adhæc quodlibet horum quinque exercitiorum præcedet oratio præparatoria, cum tribus præludijs, vt in ſuperioribus de Incarnatione & natiuitate traditum eſt. Nec non adiectis tribus colloquijs, vt circa claſſes, vel iuxta id, quod ibi fuit ſubnotatum.

EXamen autem particulare a prãdio & cœna vſitatum, fiet hic, & in ſequentibus de erratis ac negligentijs, quæ circa proprias eius diei meditationes, & additiones contigerunt.

SExta deinceps die, contemplandum ſe offert, quomodo Chriſtus Ieſus a flumine Iordanis petierit deſertum, ibique verſatus ſit. Seruata omnino exercitij diei quintæ, forma, pag. 171.

SEptima: Quomodo beatus Andreas, & alij ſucceſsiue Chriſtũ ſecuti ſunt, vt dicetur. pag. 172.

OCtaua: quomodo ſermonem fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos ediſſerẽs, p. 175.

NOna: quomodo nauigantibus diſcipulis ſe oſtendit, ambulans ſuper aquas maris, pag. 176.

DEcima: quomodo in templo docuit, pag. 183.

VNdecima: de Lazari ſuſcitatione, pag. 185.

DVodecima: de geſtis in die palmarum, pag. 182.

Notanda hoc loco ſunt hæc tria.

PRimo: quòd in hac ſecunda hebdomada iuxta temporis facultatem, & vtilitatem perſonæ ſeſe exercentis, poſſunt aliquot meditationes vel adijci, vt de myſterijs viſitationis, paſtorum, circumciſionis,

& trium Regum, vel ſubtrahi ex ſuprapoſitis: quippe, quæ introductione tantum delineantur, ad formandam melius contemplationem.

SEcundo: *quod inchoanda eſt electionum diſcuſſio a contemplatione diſceſſus Chriſti ex Nazareth Iordanem verſus vſque ad eam, quæ fit quinto die, ſimul comprehendendam.

TErtio: quòd antequam electionum materiam aggrediamur, vt ad capeſſendam germanam Chriſti doctrinam affectum noſtrum diſponamus, apprime iuuat conſiderare, ac per diem totum reuoluere identidem tres ſequentes modos humilitatis, nec non colloquia dicenda, crebro agitare.

PRimus humilitatis modus hic eſt, ad ſalutem neceſſarius, vt me penitus ſubdam diuinæ legi

H obſer-

obſeruandæ, vtque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio; vel extremo vitæ diſcrimine obiecto, tranſgrediar ex deliberato, mãdatum vllum diuinum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

SEcũdus maioris eſt perfectionis, vt fixo animo ad diuitias, paupertatem: honorem, ignominiam: breuitatem vitæ, ac longitudinem, æque ſim propenſus, vbi æqualis eſt diuinæ laudis, & ſalutis meæ occaſio. Vtque, nulla, vel humanæ quantæcunque fœlicitatis, vel propriæ mortis conditione propoſita; adducar vnquam, vt culpam, licet venialem tantum, decernam admittere.

TErtius eſt modus humilitatis abſolutiſſimæ, vt priores duos iam adeptus, etiam ſi nullo ſuperad-

dito,

dito, laus Dei par foret, ad maiorem tamen imitationem Christi, eligam potius cum eo paupere, spreto, & illuso, pauperiem, contemptum, & insipientiæ titulum amplecti, quàm opes, honores, & sapientiæ æstimationem. Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum afferet compendium, triplicis colloquij præcedentis de vexillis vsus, per quòd suppliciter poscamus (si diuinæ placeat benignitati) ad talem perduci electionem, siue maior, siue æqualis obsequij mei erga Deum, & gloriæ diuinæ prouentus subsit.

Præludium ad electionem faciendam.

AD bene quippiam eligendum, nostræ sunt partes, vt oculo puro, ac simplici spectemus, quor-

ſum fuerimus creati: nimirum ad laudem Dei, & ſalutem noſtram. Quapropter eligēda ſunt ea tātum, quæ conducunt ad dictum finem, cum vbique, fini medium, non medio finis habeat ſubordinari: vnde errant, qui vxorem ducere primitus, aut Eccleſiaſticum munus, ſeu beneficium adipiſci ſtatuunt, atque ita demum Deo poſtea inſeruire, vtentes præpoſtere fine ac medio, nec ad Deum tendentes recta, ſed oblique ipſum ad peruerſa vota ſua pertrahere conantes. Atqui e contrario plane agendum eſt: propoſito primum diuino cultu, tanquam fine noſtro, & electo deinceps coniugio, vel ſacerdotio, cæteriſque rebus omnibus, quatenus expedit, ad præfixum finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad medijs quibuſuis vtendum, aut ſuper-

ſedendum, niſi habita in primis tam diuinæ laudis, quam noſtræ ſalutis certa ratione.

Introductio ad eligendarum rerum notitiam, complectens quatuor puncta, & annotatiunculam vnam.

PRimum punctum eſt: quod res omnes, quæ ſub electionem cadunt, neceſſario bonæ eſſe debent ex ſeipſis, aut certe non malæ, nec niſi conſonæ inſtitutis orthodoxæ Matris Eccleſiæ.

SEcundum: quod genera duo rerũ electioni quadrant. Nam quarũdã electio immutabilis eſt, vt ordinis ſacerdotalis, & matrimonij: aliarũ vero mutari poteſt, ſicut reddituũ eccleſiaſticorũ, vel ſęcularium, quos recipi & relinqui ex cauſa fas eſt.

TErtium, quod circa ea, de quibus facta iam ſit electio immutabilis, nihil ſupereſt eligendum. Sed aduertendum eſt, quod ſi quis improuide, nec ſine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod nō liceat retractare, reliquum eſt, vbi eũ cœperit pœnitere facti, electionis damnum probitate vitæ, & operum ſolertia penſare: reſilire autem nullo pacto decet, quamuis electio iſtiuſmodi non videatur vocatio diuina eſſe, vt pote obliqua, atque inconſulta: qua in re non pauci errant, electionem malam, & obliquam pro diuina vocatione reputantes: cum hæc ſemper pura & clara ſit, non carnali vllo affectu, vel ſtudio peruerſo mixta.

QVartum: quòd, ſi quis debito modo & ordine, abſque carnali mundanoque affectu quippiam

elegit, quod mutari possit, non est cur violet electionem talem, sed potius, vt in ea magis ac magis proficiat, adniti debet.

Notādum autem est, quòd si electio rerum huiusmodi mutabilium, non ita recte, atque sincere processerit: eam expedit corrigere, vt fructus vberior, & Deo gratior produci possit.

De tempore triplici, ad electiones recte faciendas magis opportuno.

Tempus primum erit, quando voluntatem diuina virtus sic impellit, vt omnis dubitatio, imo etiam dubitandi facultas animæ sublata sit quo minus sequatur impulsionem talem: sicut legimus beato

Paulo,& Matthæo, & alijs non nullis,vocante Christo, accidisse.

SEcundum est, quoties satis clarũ compertumque fit beneplacitum diuinum; docente id aliquo consolationum,desolationum, vel diuersorum spirituum præuio experimento.

TErtium est: quando per animi tranquillitatem aliquis,considerato fine, ad quem conditus est (ad Dei gloriam scilicet & salutem suã) eligit certum vitæ genus intra Ecclesiæ catholicę limites cõstitutum, per quod ceu medium, commodius securiusque ad suum finem tendat.

Porro tranquillitas ea tunc noscitur adesse, quotiescunque anima nullis agitata varijs spiritibus, vires naturales suas libere exercet,Itaque nisi primi, vel secundi temporis beneficio, electio contingat, superest

ad

ad tertiam recursus, duobus modis sequentibus distinctum.

Modus prior, sanæ, bonæque electionis faciendæ, sex constans punctis.

PVnctum primum: erit proferre in medium rem deliberandam, vt de officio, vel beneficio, acceptandum ne, an potius reijciendum sit, & ita de cæteris rebus, quæ ad mutabilem electionem spectant.

SEcundum est: adducto ante oculos, creationis meæ fine in hoc consistente, vt cum Dei laude saluus fiam, in neutram declinare partem amplectendæ vel repudiandæ rei controuersæ: quin potius velut in medio quodam interstitio, & æquilibrio subsistere, parato interim animo, vt in eam

illico partem totus ferar, quam nouero diuinæ gloriæ, & saluti meæ fore aptiorem.

TErtium: obsecrare Dei clementiam, vt dignetur mentem instruere, & impellere voluntatem, quocunque potius mihi tendendum sit, adhibito nihilo secius, pio, fidelique intellectus mei ratiocinio: per quod apprehensa, & probata Dei voluntate, ad electionem ferar.

QVartum: perpendere quot tandem commoda, vel adminicula mihi ad finem meum prosequendum accedent ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursum ex eodem incommoda & pericula impendent. Præterea, quot per oppositum, omisso illo, tam commoda & adminicula, quam discrimina, & damna posſim expectare.

Quintum

QVintum: his præmiſsis, ratiocinari in vtranque partem: & iuxta ipſius rationis dictamen, ſepoſito carnis appetitu omni, electionem concludere.

SExtum: Electione facta ad orandum cito proſilire, & illam offerre Deo perfecte demum, ſi ei placeat, recipiendam & ſtabiliendam.

Modus poſterior bene eligendi, in regulas quatuor, & annotationem vnam diſtributus.



Egula prima: quòd, cũ oporteat per affectum ex Dei amore cælitus infuſum, fieri electionem, eligentem conuenit perſentiſcere in ſeipſo, quòd quicquid affectionis (ſiue multum ſiue modicum ſit) erga rem electam tenet,

tenet, ex solius Dei amore, & intuitu proficiscatur.

SEcunda, * est considerare, si quis mihi vir amicissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione huiusmodi, quidnam ego illi decernendū maxime, essem consulturus. Quo animaduerso, agendum & mihi ducam, vt suaderem alteri.

TErtia, mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me mallem obseruasse modum in præsenti deliberatione. Iuxta hunc igitur, eligendum nunc esse facile intelligam.

QVarta, prospicere non minus, quando pro tribunali sistar iudicandus, quo me consilio hac in re vsum esse vellem. Quo agnito nunc vtar, vt eo tempore magis sim securus.

Adno-

ADnotandum est Postremo, quòd hisce regulis quatuor propter salutem meã, & animi quietem accurate seruatis, debeo iuxta vltimum punctum modi præcedentis, electionem ipsam definire, & offerre Deo comprobandam.

De emendatione seu reformatione circa vitæ statum cuiuis facienda.

IN primis illud est aduertendum, quod si quis vel matrimonio, vel officio dignitatis ecclesiasticæ sit adstrictus (de temporalium vero bonorum quantitate, magna an parua sit, non refert) vnde ipsi non vacet, aut parum libeat circa mutabilium rerum electiones versari: operæpretium est, earum loco methodum ei tradi, seu formulam

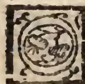
aliquam, ex qua vitam suam,& statum proprium possit emendare.

DEbet igitur, quisquis eiusmodi conditionem sortitus est, vt finem creationis, & vitæ suæ recte statuat, ac sequatur, per exercitia supradicta, & electionum modos attendere, atque ruminando sedulo colligere, quam amplam domum & familiam, æquum sit se habere: quibus eam modis tractare, & administrare conueniat: quibus instruere verbis, & exemplis: quantum præterea de possessis facultatibus sumptum facere liceat in vsus proprios, siue domesticos: quid rursum pauperibus erogare, vel impendere pijs operibus deceat: nihil affectando aliud, nec quærendo, nisi quod honorem Dei & salutem suam præstet. Hoc enim vnusquisque persuasum habeat, tantum se in studijs

ſpiritualibus promoturum eſſe, quantum ab amore ſui ipſius & commodi proprij affectione ſeſe abſtraxerit.

TERTIA HEBDOMADA.

*Prima contemplatio * fit in media nocte & continet orationem præparatoriam, tria præludia, ſex puncta, cum vno colloquio.* u*



Ratio præparatoria eadem, quæ ſemper.

Præludiũ primũ, ſumitur ex hiſtoria: Quomodo Chriſtus a Bethania miſit Hieroſolymã diſcipulos duos ad parãdam cœnã, quò & ipſe cum reliquis deinde profectus eſt: Ibiq. poſt agni Paſchalis eſum,

&

& peractam cœnam, pedes lauit omnibus, & sacrosanctum corpus, ac sanguinem suum largitus est. Postremo sermonē ad eos habuit, post discessum Iudæ, ipsum venditurі.

SEcundum, ex compositione loci, considerando dictum iter asperū, aut lene, breue, aut longum, cum cæteris, quæ inesse poterant, circumstantijs. Deinceps conspicando locum cœnæ amplum, vel angustum, vilem, vel ornatum, & consimilia.

TErtium, exoptatæ rei petitione, scilicet doloris, indignationis, & confusionis: eo quod ob peccata mea, summus omnium Dominus tantis se tormentis ita obijciat.

PVnctum primum: erit respicere cœnantes, & aliquid in vsum meum adducere.

SEcundum, eosdē audire, quid loquatur, & fructū inde decerpere.

Ter-

TErtium: attendere, quid agant, & per omnia proficere.

QVartum: * aduertere, quid iam inde Christus pati appetat, & incipiat, iuxta historiam: vnde incipiam & ipse dolorem, mœstitiam, & fletum mihi excitare, meque affligam similiter in subsequentibus.

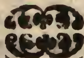
QVintum: meditari, quo se pacto abscondens Christi Diuinitas, aduersarios suos, cum valeat, non perdat, sed pœnas adeo crudeles, pati sinat Humanitatem.

SExtum: cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis quid agere debeam, aut pati eius causa.

COlloquium ad Christum fiet, terminãdum cum Pater noster.

IN colloquijs est notandum (vt supra ex parte iam exposuimus) quod agere conuenit, & aliquid

petere, iuxta præſentis rei rationem, videlicet, prout ſentio in me conſolationem, vel perturbationem: prout virtutem vnam, vel alteram expeto: prout in hanc, vel illam partem de me ſtatuere intendo: prout etiam de re, quam contemplor, triſtari volo, vel lætari. Denique poſtulandum erit illud, quod circa rem certam aliquam maxime deſidero: & vnum duntaxat colloquium poterit confici ad Chriſtum Dominum, vel triplex, ſi deuotio inſtiget, nempe ad Matrem, Filium, & patrem, ſicut traditum eſt in contemplatione ſecundæ hebdomadæ, de tribus claſſibus, cum ſequente illic annotatione.



Secunda contemplatio in aurora, de rebus a Christo post cœnam, & in horto gestis.

ORatio præparatoria consueta semper.

PRæludium primum: est iuxta historiam: Quomodo Iesus Christus vna cum vndecim suis apostolis, descendit ex monte Syon, vbi fuerant cœnati, & transiens per vallem Iosaphat, relictis ibi ex illis octo, alijs vero tribus in horti parte, seorsum ipse digrediens, orauit, ad sudorem vsque sanguineum, iterata iam ter eadem ad Patrem suum oratione. Postea excitis discipulis a somno, prostratis ad solam vocem cum Iuda per osculum prodente, aduersarijs: restituta deinceps, quam amputauerat Pe-

trus, Malchi auricula: comprehensus tandem eſt, quaſi nefarius, aut latro quiſpiam, & per vallem illam ad Annæ domum primo tractus.

SEcundum eſt: pro conſtruendo loco, viam intueri decliuem, planam, & arduam: Item hortum certa magnitudine, figura, & habitudine depingendum.

TErtium: pro voti conſecutione, poſcere mœrorem, planctum, anxietatem, & cæteras id genus pœnas interiores, vt Chriſto patienti pro me compatiar.

Notanda ſimul hæc quatuor.

PRimum: quod poſt præparatoriam orationem, cum tribus prælūdijs ſecundi huius exercitij, eodem modo & ordine procedendum eſt per puncta, & per collo-

quium, vt in præcedente de cœna peractum est. Adijciendæ quoque erunt circa Missæ, & vesperarum tempus duæ repetitiones super vna, & altera dictà contemplatione: Ante cęnam vero, applicabuntur quinque sensus, præmissa vbique oratione præparatoria, cum tribus præludijs, oblatæ materiæ congruentibus, quemadmodum in hebdomada secunda satis descriptum est.

SEcundum: quod habita ætatis, complexionis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora exercitia, diebus singulis implebuntur.

TErtium: quod in hac tertia hebdomada, mutandæ sunt ex parte, additio secunda & sexta, siquidem (quod ad secundam spectat) vbi fuero experrectus præcogitans, quò tendam, & instan-

tem cōtemplationem paululum delibans, interim dum surgo, & accingor, adnitar simul ad tristitiam, & dolorem, de tot, ac tantis Christi pœnis, meipsum acriter incitare. Quoad sextam vero, suffugiam potius, quam quæram, aut admittam iucundas cogitationes, licet alioqui vtiles, & sanctas, vt sunt de resurrectione Christi, & gloria. Pro quibus in meditanda eius passione, angores ac pœnas hauriam, ex frequēti eorum recordatione, quæ ab hora suæ natiuitatis, ad exitum vsque vitæ huius, ipse perpessus est.

QVartum: quòd examen particulare, circa tam exercitiorum, quam additionum functionem, fiet ad eundem modum, vt in hebdomada præcedente.

IN secunda autem die, contemplatio alia succedet, noctu transigen-

da, de geſtis in domo Annæ,vt narratur,pag.186. Sub auroram vero de ſecutis rebus in domo Caiphæ, pag. 187. Deinde repetitiones & vſus ſenſuum, velut prius.

IN tertia die: contemplabimur per noctem mediam, quomodo ductus eſt ad Pilatum Chriſtus, & quid ibi actum, vt dicetur pag.188. Diluculo vero, de ijs quæ geſta ſunt, tranſmiſſo Chriſto ad Herodem, pag. 189. Subdetur repetitionum,& ſenſuum conſuetus vſus.

DIe quarta: meditatio nocturna percurret hiſtoriam de reditu ab Herode, pag. eadem, vſque ad mediam partem myſteriorum, quæ apud Pilatum ſecuta ſunt: reliquam vero partem circa lucem primam proſequemur. de repetitionibus quoque, & ſenſibus, pro conſuetudine ſit agendum.

DIe quinta, sub noctis medium: de progressu ipso passionis contemplabimur, a sententia Pilati vsque ad crucifixionem, pag. 190. Sub auroram deinceps, ab eleuatione crucis, ad Christi vsque expirationé, de quibus, pa. 191. Repetitiones, & sensuum exercitatio, vt supra.

DIe sexta noctu: quomodo mortuus Dominus, sublatus de cruce, & ad monumentum delatus est, pag. 192. Primo mane: ex quo sepultus fuit, pag. ea: donec Beata Virgo in domum aliquam se recepit.

DIe septima: inter noctu & mane passionem totam reuoluemus. Postea repetitionum, & sensuum vice, per diem totum considerabimus, quam licebit frequentissime, quo pacto sanctissimum Iesu Christi corpus remanserit ab anima seiunctum: & vbinam, aut quo-

modo sepultum; item quæ fuerit beatæ Mariæ Matris solitudo, desolatio qualis, & quāta afflictio. Quam acerbus quoque discipulorum mœror extiterit.

SVbnotandum est: quod si cui libeat, meditandæ Christi passioni, diutius instare, contemplationes singulas debet absoluere cum paucioribus mysterijs, Ita vt prima, solum comprehendat cęnam: Secunda, lotionem pedum: Tertia, Eucharistiæ sanctæ institutionem: Quarta, sermonem ibi subsecutum: & sic in cæteris agendum.

AD hæc, traiecta tota passione, licebit, proximo post die iterare eius dimidium, atque reliquum postridie: perēdie rursus totā simul.

E contrario vero, si quis malit tempus succidere: contempletur de cœna Domini per noctem: de hor-

to, in aurora: de Annæ domo, circa Missam: sub vesperas de domo Caiphæ: de prætorio Pilati, ante cœnā: & ita pergendo, per dies singulos, diuersa exercitia quinque implebūtur: vt pote repetitionum, ac sensuum vsu prætermisso. Transcursa vero passione, operæpretium fuerit, eandem simul totam, die vnico reuoluere, siue in vnum tantum exercitium congestam, siue distributam in plura, prout sibi fore conducibilius ille censuerit.

Regulæ aliquot, ad victum recte temperandum.

PRima est: quod a pane minus abstinendū sit, quam à reliquis alimentis: cum neq; gulam adeo irritet, nec tentationi æque obnoxios nos reddat.

SEcunda: quod circa potum attendenda sit magis abstinentia, quam circa panem: caute obseruando, quæ prosit mensura potus, vt sumatur semper: quæ rursum noceat, vt tollatur.

TErtia: quod circa pulmenta, & edulia potissimum, abstinentiæ ratio versetur, cum per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, maior subministretur occasio. Temperanda sunt igitur, vitandi excessus causa, quod fit dupliciter, dum vel cibis grossioribus vescimur, atque assuescimus, vel dũ parce delicatis vtimur.

QVarta est: quod quanto plus de conueniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduersæ graui periculo) tanto celerius mensuram cibi, ac potus iustam reperiet: Tum quia, hoc modo

melius se disponens,& obnixius tē-
dens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internæ radios, & consolatorios motus sibi cælitus immissos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem discernere: tum quoniã, si quis, ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbecilliorem esse, quam vt exercitia ipsa spiritualia, peragere commode valeat, sic facile aduertet, quam mensuram victus naturæ necessitas requirat.

QVinta: quod expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Iesum Christum Dominum nostrum vescentem cum suis discipulis, obseruando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, & loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo: Vsu veniet enim, vt occupato magis intel-

lectu circa meditationem talem, quam circa corporalem cibum, discamus facilius victum moderari.

SExta: quod gratia varietatis, aliæ adhiberi possunt meditationes inter vescendum, vt sunt: de Sanctorum vita: de pia quapiam doctrina: vel de aliquo spirituali negotio agendo, vnde, sic abstracta mente, cibus ipse, & vescendi delectatio parum sentiatur.

SEptima: quod cauendum sit præcipue: ne super sumendos cibos, animus quodammodo totus effundatur, & ne auide vescamur, aut festine: sed appetitui semper dominãtes, tum mensuram victus, tum sumendi modum vna temperemus.

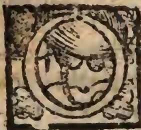
OCtaua est: quod plurimum cõducit ad tollendam cibi, potusque immoderantiam, si ante prãdium aut cœnam, & quacunq; hora

nulla

nulla esuries sentitur, præuia deliberatione, victum proxime sumendum, definiamus ad mensuram certam, quam deinde nulla vel propria auiditate, vel instigatione inimici, vnquam excedamus: sed potius vincendæ vtriusque causa, de illa nonnihil etiam subducamus.

QVARTA HEBDOMADA.

Contemplatio Prima, quomodo Iesus Dominus, post resurrectionem apparuit sanctæ Matri suæ: *vt habetur infra pag.* 193.


Ratio præparatoria iuxta morem.

Præludium primũ accipitur ab historia. Quomodo post quã expirauit

expirauit Dominus in cruce, sepulto * corpore, sed Diuinitate semper sociato, ipse in anima, Diuinitati quoque continue vnita, descendit ad inferos, ereptisque inde iustorum animabus, rediens ad sepulchrum, corpus cum anima denuo vniuit, ac resurgens, demum apparuit Beatæ Virgini Matri suæ viuus, vt pie, ac verisimiliter credendum est. * Y.

SEcundum: pro constructione loci, speculandum accipiet sepulchri situm, & Beatæ Virginis domicilium, cuius formam partes, & reliquam dispositionem, vt cellulam, & oratorium, sigillatim perscrutabimur.

TErtium: continebit gratiam petendam; vt scilicet immensum Christi, ac Matris gaudium participemus.

Punctum

PVnctum primum, secundum, ac tertium, eadem hic erunt, quæ supra in contemplatione cœnę fuerunt exposita, id est cōsiderare personas, verba, opera.

Quartum vero: erit animaduertere, *quomodo Christi Diuinitas, passionis & mortis tempore abscondita, palam se faciat in resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

Quintum: æstimare quam prompto copiosoq; fūctus sit Dominus, consolandi suos, officio, adhibita consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

COlloquio vno, vel pluribus, iuxta materiam faciēdis, terminetur contemplatio, cum Pater noster.

NOtandum porro: quod in sequentibus contemplationibus,

ſeu exercitijs,recenſenda erunt per ordinem, myſteria omnia reſurre-ctionis, aſcenſioniſque,& quæ ſunt intermedia, ſeruatis vbique ijſdem formulis,& modis: ſicuti per totam illam hebdomadam factum eſt, in qua paſſionis myſteria contemplati ſumus, & iuxta modum ac exemplum primæ huius de reſurrectione Domini, meditationis, formandæ ſunt ſequentes omnes, atque regulandæ, tam in præludijs (niſi quod hæc rebus ſunt accommodanda) quam in punctis quinque, & additionibus ſingulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, & ſenſuum operationes, nec non in augendo, minuendoue exercitiorum, ſecundum myſteria, numero, dirigi poterimus, ſicut in prædicta meditandæ Chriſti paſſionis hebdomada fuimus edocti.

SEcundo notandum eſt: conuenire magis quartæ huic hebdomadæ, quam præcedentibus, vt quatuor duntaxat fiant exercitia. Primum, poſtquam mane ſurreximus. Secundum, circa Miſſæ tempus, vel paulo ante prandium prioris repetitionis loco. Tertium, hora veſperarum, pro ſecunda repetitione. Quartum, ante cœnam, admotis ſenſuum officijs, ad imprimendas fortius animæ contemplationes tres eo die factas, ſignatis obiter, & penitius tractatis partibus, ſeu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremque guſtum ſpiritualem ſenſerimus.

TErtio: quòd quamuis ei, qui exercitatur, certus præſcribatur numerus punctorum, puta ternarius, aut quinarius, liberum tamen ipſi erit in plura vel pauciora puncta

ēta redigere contemplationem, prout commodius se habere expertus fuerit. Qua in re magnopere iuuabit, ante ingressum exercitij, tractāda puncta comminisci, & numero certo præfinire.

QVarto denique notandum est: quod per quartam hanc hebdomadam, variari debent secunda, sexta, septima, & decima additiones. In secunda quidem, vt dum euigilo, repente mihi ponam ob oculos statutam contemplationem, & de gaudio Domini cum suis, studeam & ipse exhilarescere. In sexta vero, vt memoriæ meæ obijciam ea, quæ lætitiam spiritualem cient, vt cogitatio de gloria. In septima, vt lucis & cœli vtar commoditate, quę sese offeret: puta per tempus vernum, herbarum virentium & florum aspectu, aut aprici loci amœnitate:

per hyemẽ vero ſolis, vel ignis opportuno calore:& ita de cæteris corporis, atque animi oblectationibus congruis, per quas Creatori & Redemptori meo, congaudere queam. In decima:vt loco pœnitentiæ,temperantia & mediocritate victus contentus ſim, niſi quo tempore ieiunium, vel abſtinentiam Eccleſia indixit, cuius præceptis ſemper obtemperandum eſt, niſi iuſtum adſit impedimentum.

Contemplatio, ad amorem ſpiritualem in nobis excitandum.

IN primis duo notanda ſunt: Primum, quod amor ipſe ab operibus magis, quam a verbis pendet. Secundum: quòd conſiſtit amor in mutua facultatum, rerum & operum communicatione, puta ſcien-

tiæ,diuitiarum, honoris, & boni cuiuſcunque.

Oratio præmittitur ex more.

PRæludium primum eſt:vt coram Domino, Angelis, Sanctiſq; omnibus,mihi propitijs,ſtare me videã.

SEcundum: vt gratiam Dei efflagitem, per quam beneficiorum eius, in me collatorum magnitudinem perſpiciens, ad amorem, cultum, & ſeruitium ipſius, totum me impendam.

PVnctum primum ſit: reuocare in memoriam beneficia creationis, ac redemptionis: dona itidem particularia, ſeu priuata enumerare: & cum intimo affectu perpendere, quantum mea cauſa benigniſſimus Dominus egerit, atque pertulerit; quantum mihi elargi-

ſus ſit de theſauris ſuis, quodque iuxta diuinum ſuum decretum, & beneplacitum, ſeipſum mihi, quantum poteſt, donare velit. Quibus optime inſpectis, vertar ad meipſum, & diſquiram mecum, quæ meæ ſint partes, & quid æquum iuſtumq. ſit, vt diuinæ offeram, & exhibeam maieſtati: haud ſane dubium quin mea omnia offerre debeam, ac meipſum cum ſummo affectu, & verbis huiuſcemodi, vel ſimilibus.

SVſcipe Domine vniuerſam meam libertatem. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel poſſideo, mihi largitus es: id tibi totum reſtituo, ac tuæ prorſus voluntati trado gubernandum. Amorem tui ſolum, cum gratia tua, mihi dones, & diues ſum ſatis, nec aliud quicquam vltra poſco.

SEcundum erit: ſpeculari Deum, in ſingulis exiſtẽtem creaturis ſuis: & elementis quidem dãtem, vt ſint: plantis vero, vt per vegetationem quoque viuant: animalibus inſuper, vt ſentiant: hominibus poſtremo, vt ſimul etiam intelligant. Inter quos accepi & ipſe vniuerſa hæc beneficia, eſſe, viuere, ſentire, ac intelligere, meque templum quoddam ſuum efficere voluit, ad imaginem ſuam & ſimilitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipſum, agam vt in primo puncto, vel melius ſi quid occurrerit: id quod in punctis etiam ſequentibus, erit factitandum.

TErtium eſt: conſiderare eundem Deum, ac Dominum, propter me in creaturis ſuis operantem, & laborantem quodammodo: * quatenus dat ipſis, conſeruatque id quod *aa

ſunt, habent, poſſunt, atque agunt: Quæ omnia, vt ſupra, in mei conſiderationem reflectenda erunt.

QVartum: proſpicere quo pacto munera, & bona omnia cælitus deſcendunt, vt ſunt potentia, iuſtitia, bonitas, ſcientia, & alia quælibet humana perfectio, terminis quibuſdam certis circunſcripta: quæ ab infinito illo totius boni theſauro, ſicut lumen à ſole, & ex fonte aqua, deriuantur. Addenda ſupereſt reflexio prædicta in mei circunſpectionem.

COlloquium etiam in fine fiet, terminandum cum Pater noſter.

Modi tres orandi.

PRimus orandi modus, deducendus eſt ex mandatis, ex peccatis ſeptem mortalibus, ex tribus

animę potentijs, & ex quinque sensibus consideratis : vnde non tam habet orationis formam, quam exercitij cuiusdam spiritualis, per quod & anima iuuatur, & oratio Deo redditur acceptior. Prius itaque quám hoc orem modo, iuxta illud, quod tertiæ additioni æquipollet, sedebo vel deambulabo paulisper (prout ad animæ quietem facere videro) pensitans apud me, quo mihi accedēdum sit, & quid faciendū. Hoc idē additionis genus ad omnem orandi modum præmitti debet.

ORatio præparatoria, gratiæ contineat postulationem, vt mihi detur agnoscere, quicquid deliquero aduersus decalogi præcepta, meque in posterum emendare, intellectis illis exactius, & (vt par est) ad Dei gloriam & salutem meam solito cautius obseruatis.

Primo

PRimo ergo, mandatum quodlibet ordine discutiam, attendens, quo pacto seruauerim illud, aut violauerim, deque succurrentibus in memoriam delictis, veniam precabor, recitando semel Pater noster. Porro in excutiendis singulis præceptis, satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset oratio Dominica percurri. Notandum tamen, quòd circa præceptum, cuius præuaricatio rarior nobis accideret, minus immorandum esset, at eo amplius, quo lapsus fuerit ex assuetudine frequentior, idque similiter circa mortalia peccata sit præstandum.

COmpleto de præceptis singulis, discursu, post mei accusationem, & gratiæ implorationem, vt ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad Deum, iu-

xta rei occaſionem.

SEcundo: ſimilem orationis modum proſequemur circa mortalia peccata, poſt additionem, & præparatoriam orationem, ſicut fecimus in præceptis. Nihil enim vtrobique varium occurrit, niſi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem ſeruanda ſint; peccata vero deuitanda. Cætera eadem ſunt, fietque itidem colloquium.

SCiendum eſt: peccatorum vitiorumq; notitiam iuuari per contrariorum actuum, & habituum cõſiderationem. Quapropter per gratiam diuinam, & piam quamlibet exercitationem, laborandum eſt vnicuique, vt virtutes ſibi paret, mortalibus peccatis ſeptem oppoſitas.

TErtio: circa tres animæ potentias idem ſequitur progreſſus,

per

per additionem, orationem, & discussionem singularum, cum colloquio ad finem, faciendus.

QVarto circa quinque sensus corporis, nulla re mutata præter materiam. Vbi subnotandum est, quòd, si quis optet in sensuum suorum vsu, Christum imitari, debet in oratione præparatoria seipsum super hoc Deo cōmendare, factæque sensuum singulorum examinationi, Dominicam orationem subijcere: si vero similem affectet, beatæ Virginis Mariæ imitationem, ei se commendet, tanquam a Filio id impetraturæ, & Salutationem angelicam, dum sensus excutit, identidem recitet.

Secundus orandi modus ex vocum orationis singularum, perpensa significatione.

ADditio eadem, quæ superius, it præuia,

ORatio præparatoria personæ congruet, ad quam dirigitur.

SEcundus orandi modus est: vt flexis genibus vel sedendo (pro habitudine corporis, & animi deuotione) oculis vel clausis, vel defixis in partem vnam, neque huc & illuc motis, precationem Dominicam a principio recitemus, & in prima voce, quæ est, Pater, meditationis figamus pedem, quandiu circa eam, variæ nobis significationes, similitudines, spirituales gustus, & aliæ commotiones deuotæ incident: & ita deinceps

per

per singula eiusdem, vel alterius orationis verba, factitabimus.

Regulæ tres circa hæc seruandæ.

PRima: vt in tali precationis cuiuslibet ruminatione, horæ spatium insumamus, quo expleto Aue Maria, Credo, Anima Christi, & Salue Regina, semel iuxta communem morem, vel mente sola, vel etiam voce percurrantur.

SEcunda est: quod si orantibus hoc modo nobis, in vna voce, vel duabus, meditatio affluat, & interna simul delectatio, postponenda erit transcurrendi cura, licet hora tota prætereat, qua elapsa, reliquum orationis cursim recitetur.

TErtia: vt quando ita contigerit, meditandæ voci vni, aut

pauculis, horam impendiſſe, poſtridie recitato breuiter eo, quod excuſſum fuit, ad ſequentis verbi conſiderationem pergamus.

POſt excuſſam vero ad hunc modum Dominicam precationem totam, ſuccedet Salutatio angelica: deinde alia, atque alia oratio, vt ſine interruptione hæc orandi exercitatio procedat.

Adhæc, oratione qualibet ſic cōpleta, perſonam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos ſenſerimus.

Tertius orandi modus, per quandam vocum & temporum commenſurationem.

ADditio ab vtraque ſuperiore nihil differt.

ORatio præparatoria, fiet ſicut in ſecundo modo.

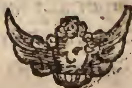
TErtius hic orandi modus in eo conſiſtit, vt inter ſingulas reſpirandi vices, ſingula Dominicæ, alteriuſue orationis verba tranſmittamus, expenſa interim, vel ſignificatione prolatæ vocis, vel perſonæ, ad quam oratio ſpectat, dignitate, vel mea ipſius vilitate, vel vtriuſque poſtremo differentia. Eodem procedendum modo in verbis reliquis. Addendæ quoque orationes ſupra memoratæ, Aue, Credo, &c.

Regulæ Duæ huc ſpectantes.

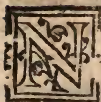
PRior: vt, finita iuxta hunc orandi modum precatione Dominica, ſumatur alijs diebus, vel horis, angelica Salutatio, ſimili

respirationum interuallo tractanda, cum alijs orationibus, vsitato more recitandis.

POsterior: vt, qui hunc orandi modum exercere cupit diutius, ad eum applicet precationes omnes supradictas, aut earum partes, & paria anhelituum, ac vocum interstitia obseruet.



VITAE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI MYSTERIA.



Otandum est primitus, omnia sequentium mysteriorum verba, quæ includuntur parenthesi, ex ipsis euangelijs deprompta esse, non item cætera. Ad hæc, in vnoquoque mysterio, semper aut fere, poni puncta tria, vt expeditior sit contemplatio, quò est distinctior.

De Annuntiata B. Mariæ Virgini Christi Incarnatione, de qua Lucæ primo.

PRimo: quomodo Angelus Gabriel, Beatam Virginem salutans, diuini

diuini verbi conceptionem ei nunciauit(Ingressus angelus ad eam dixit Aue gratia plena &c. Ecce concipies in vtero, & paries filium &c.)

Secundo: confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exemplo de Sancti Ioannis Baptistæ conceptione admiranda (Et ecce Helisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua &c.)

Tertio: respondit Angelo Virgo sancta(Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum)

De Maria Elisabeth cognatam suam visitante, vt habetur Luc. Primo.

PRimo: quomodo inuisit Maria Elisabeth, ac S. Ioannes in vtero existens, sensit Mariæ salutationem,

& gestijt (vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est spiritu S. Elisabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.)

Secundo: Beata Virgo in hoc canticum præ lætitia prorupit (Magnificat anima mea Dominum &c.)

Tertio (mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, & reuersa est in domum suam.)

De Christi natiuitate.
Luc. Secundo.

PRimo: Beata Maria cum Ioseph sponso suo e Nazareth proficiscitur Bethlehem (Ascendit autem & Ioseph a Galilæa, &c. In Bethlehem,

hem, &c. vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore prægnante.)

Secũdo: peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit & reclinauit eum in præsepio.)

Tertio: eo tempore (facta est cum Angelo multitudo militiæ cælestis, laudantium Deum, & dicentium, Gloria in altissimis Deo &c.)

De Pastoribus. Luc. Secundo.

PRimo: pastoribus reuelatur Christi natiuitas per Angelum (Euangelizo vobis gaudium magnum, &c. Quia natus est vobis hodie Saluator, &c.)

Secundo: pastores properant in Bethlehem (Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariam, & Ioseph, & infantem positum in præsepio.)

Tertio (& reuerſi ſunt paſtores glorificantes & laudantes Deū &c.)

De Circuncisione, ibidem.

PRimo: circuncisus eſt Puer.

Secundo (vocatum eſt nomen eius Ieſus, quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in vtero conciperetur.)

Tertio: redditus eſt Matri ſuæ Puer, quæ illi compatiebatur de ſanguinis viſa effuſione.

De tribus Magis regibus.
Matth. ſecundo.

PRimo: tres Magi reges ad puerum Ieſum adorandum venerunt, ſtella duce, ita atteſtantes: (Vidimus enim ſtellam eius in oriē-

te,& venimus adorare eum.)

Secundo (procidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera aurum, thus & myrrham.)

Tertio (responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliã viã reuersi sunt in regionẽ suã.)

De Purificatione B. Virginis, & Pueri Iesu præsentatione.
Luc. secundo.

PRimo: Detulerunt puerum in templum, vt præsentarent eum Deo, tanquam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus (par turturum, aut duos pullos columbarum.)

Secundo: Simeon veniens eadem hora in templum (accepit eum in

vlnas ſuas, & benedixit Deum & dixit: Nunc dimittis ſeruum tuum Domine &c.)

Tertio: Anna (ſuperueniens confitebatur Domino & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Iſrael.)

De Fuga in Aegyptum, Matth. ſecundo.

PRimo: volens Herodes Puerulũ Ieſum interficere, occidi fecit innocentes, præmonito Ioſeph per Angelum, vt in Aegyptum profugeret. (Surge & accipe puerum, & Matrem eius, & fuge in Aegyptum.)

Secundo: iter corripuit Ioſeph Aegyptũ verſus (qui conſurgẽs, nocte & cæt. ſeceſſit in Aegyptum.)

Tertio (& erat ibi, vſq; ad obitum Herodis.)

De Reditu ab Aegypto. Matth. ſecundo.

PRimo: admonetur Ioſeph ab Angelo, vt in terram Iſrael reuertatur. (Surge & accipe Puerum & Matrem eius, & vade in terram Iſrael.)

Secundo (Qui conſurgens &c. venit in terram Iſrael.)

Tertio: Eo quod regnabat Archelaus filius Herodis in Iudæa, receſſit in Nazareth.

De Vita Domini ab anno ætatis ſuæ duodecimo vſq; ad trigeſimum. Luc. ſecundo.

PRimo: quomodo ſubditus erat, & obediens parentibus.

Secundo (Proficiebat ſapientia, & ætate, & gratia, &c.)

Tertio: videtur fabrilem artem exercuiſſe, cum dicat ſanctus Marcus cap. ſexto: (Nonne hic eſt faber?)

De Aſcenſu in templum anno duodecimo. Luc. ſecundo.

PRimo: natus Ieſus annos duodecim, e Nazareth profectus eſt Hieroſolymam.

Secundo: remanſit illic neſcijs parentibus.

Tertio: poſt triduum inuenerunt eum in templo, ſedentem inter doctores, & ipſe illis cauſam moræ percontantibus reſpondit: (Neſciebatis quia in his quæ atris mei ſunt, oportet me eſſe?)

De Baptiſmo eius Matth. Tertio.

PRimo: Matri valedicens, e Nazareth ad Iordanis flumen ſe contulit, vbi tunc Ioannes baptizabat.

Secundo: baptizatus eſt a Ioanne, excuſante ſe primum de indignitate, ſed compulſo his verbis: (Sine modo, ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam.)

Tertio: deſcẽdit Spiritus ſanctus ſuper eum, & vox de cœlo ſic atteſtans (hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui.)

De Tentatione Chriſti. Luc. quarto, & Matth. quarto.

PRimo: poſt baptiſmum ſeceſſit in deſertum Chriſtus, & ibi per

dies quadraginta & totidem noctes ieiunauit.

Secundo: ter ab inimico tentatus eſt (accedens tentator dixit ei, Si filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant. Mitte te deorſum. Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraueris me.)

Tertio: (Angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei.)

De Apoſtolorum vocatione.

PRimo: videntur ſancti, Petrus, & Andreas, fuiſſe ter vocati. Primum ad ſolam quandam Chriſti notitiam, Ioan. primo. Deinde ad ſequelam ſolum temporaneam, cum animo reuertendi ad piſcationem, Luc. quinto. Vltimo, ad perpetuam ſequelam. Matth. quarto, & Marc. primo.

Secundo: vocauit filios Zebedæi

Matth. quarto: Et Philippum, Ioan. primo: Et Matthæum, Matth. nono.

Tertio: vocati ſunt reliqui, licet de quorundam vocatione, & de ordine vocationum, expreſſe mentio non fiat in Euangelio.

TRia hic expendenda ſunt. Primum: quomodo erant Apoſtoli abiectæ conditionis.

Secundo: ad quantam fuerint dignitatem, & quam ſuauiter vocati.

Tertio: quibus gratiæ donis, ſupra omnes veteris teſtamenti patres, nouiq; Sanctos euecti ſint.

De Primo Christi miraculo facto in nuptijs. Ioan. ſecundo.

PRimo: Inuitatus fuit Chriſtus cum diſcipulis ſuis ad nuptias.

Secundo: deficere vinum Mater commonuit. (Vinum non habent)

Et ministris dixit (Quodcunque dixerit vobis facite.)

Tertio: aquam in vinum Dominus conuertit (Et manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.)

De fugatis e templo negotiatoribus prima vice. Ioan. secundo.

PRimo: eiecit de templo vendentes illic & ementes, facto ex funiculis flagello.

Secundo (nummulariorum effudit æs & mensas subuertit.)

Tertio: vendentibus columbas mansuete inquit: (auferte ista hinc & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis)

De Sermone Christi, habito in monte. Matth. quinto.

PRimo: ad dilectos suos discipulos, octo Christus beatitudinis genera exposuit. Beati pauperes spiritu: Mites: Qui lugent: Qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: Misericordes: Mundo corde: Pacifici: Qui persecutionem patiuntur.

Secundo: eos exhortatur, vt acceptis donis seu talentis, vtantur recte. (Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrũ, qui in cælis est.)

Tertio: ostendit non soluere se legem sed implere, explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligendis quoq; inimicis, (Ego autẽ dico vobis, diligite inimicos vestros.

Bene-

Benefacite ijs, qui oderunt vos.

De sedata Maris tempestate. Matth. octauo.

PRimo: dormiente Christo coorta est in mari vehemens tempestas.

Secundo: excitarũt à somno eum territi discipuli, quos de fidei leuitate arguit (Quid timidi estis modicæ fidei.)

Tertio: ventis & mari præcepit, vt conquiescerent, & facta est statim tranquillitas: vnde obstupentes homines dicebant (Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei?)

De Ambulatione super aquas. Matth. 14.

PRimo: cum in monte adhuc esset Christus, discipulis in nauiculam

culam abire iussis, & (dimissa turba, ascendit in montem solus orare.)

Secundo: cum agitaretur noctu nauicula eò ipse venit, ambulans super aquas, vnde perterrefacti discipuli, phantasma esse iudicabant.

Tertio: postquam dixerat ad eos (ego sum, nolite timere) sanctus Petrus accedendi petijt facultatem, & gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi cœpit, quem increpans Dominus de modica fide, nauiculam intrauit, & cessauit ventus.

De Missis ad Prædicandum Apostolis. Matth. 10.

PRimo: Discipulis Iesus conuocatis, dedit potestatem eijciendi dæmonia ex hominibus, & omne morborum genus sanandi.

Secundo: prudentiam eos docuit,

& patientiam. (Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.)

Tertio: profectionis exponit modum (gratis accepistis, gratis date: nolite possidere aurum neq; argentum. Ad hæc materiam prædicationis expressit (Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquauit regnum cælorum.)

De Conuersione Magdalenæ.
Luc. septimo.

PRrimo: Christo accumbente mensæ in Pharisæi domo, ingressa est mulier, quæ fuerat in ciuitate peccatrix (siue * Maria Magdalena, soror Marthæ fuerit, siue alia) deferens alabastrinum vas, vnguento plenum.

*bb

Secundo: ſtans retro cœpit pedes eius rigare lachrymis, & capillis ſuis abſtergere, deoſculari, & vngere.

Tertio: criminatam eam a Phariſæo defendit Chriſtus, & ad ipſum ait (Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum) Et ad ipſam deinceps (Fides tua te ſaluam fecit, vade in pace.

De Quinque Millium hominum refectione. Matt. 14.

PRimo: rogabant Ieſum diſcipuli, vt dimitteret aſtantes turbas.

Secundo: ipſe afferri iuſſit, quos habebant panes, eoſque præmiſſa benedictione frangens, diſcipulis porrexit, turbis hominum diſcumbere iuſſis, apponendos.

Tertio: comederunt, & ſaturati ſunt, & ſuperauerunt cophini xij.

De Transfiguratione Christi. Matth. 17.

PRimo: assumptis Iesus charissimis tribus discipulis, Petro, Ioanne, & Iacobo, (transfiguratus est ante eos, resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba, sicut nix.)

Secundo: loquebatur cum Moyse & Helia.

Tertio: rogante Petro, vt fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de cælo (Hic est filius meus dilectus &c. ipsum audite) Vnde consternati discipuli, proni collapsi sunt, quos tangendo Christus, dixit. (Surgite & nolite timere &c. nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat.)

PRimo: Audito Christus nuntio de Lazari ægrotatione, per biduum subsistit, vt euidentius foret miraculum.

Secundo: antequam suscitet mortuum, vtriusque sororis fidem exstimulat. (Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet.)

Tertio: collachrymatus, ac precatus prius, suscitauit illum: fuit autem, quo vsus est, suscitandi modus, per mandatum: (Lazare veni foras.)

De cœna apud Bethaniam. Matth. 26.

PRimo: cœnabat Christus in domo Simonis leprosi, & pariter Lazarus.

Secundo: effudit Maria vnguentum super caput eius.

Tertio: obmurmurat Iudas (vt quid perditio hæc?) Denuo vero excusat Christus Magdalenam (Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me.)

De die Palmarum. Matt. 21.

PRimo: præcepit Dominus adduci asinam, & pullum (Soluite & adducite mihi, & si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, & confestim dimittet eos.)

Secundo: asinam conscendit, apostostolorum vestibus instratam.

Tertio: Excepturus eum populus, cum veniret obuiam, vestimentis suis, & ramis arborum sternebat viam & canebat. (Osanna, filio David,

nuid, benedictus qui venit in nomine domini, Osanna in altissimis.)

De Prædicatione in templo. Luc. 19.

PRimo: docebat quotidie in templo.

Secundo: finita prædicatione in Bethaniam redibat, nemine apud Hierosolymam ipsum excipiente.

De cœna vltima. Matth. 26. & Ioan. 13.

PRimo; comedit cum discipulis paschalem agnum, eosque de imminente sua morte præmonuit: (amen dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est.)

Secundo: lauit eorum, Iudæ quoque ipsius pedes, Incipiens a Petro,

qui ad maiestatem Christi, & indignitatem suam respiciens, sese opponebat.(Domine tu mihi lauas pedes?)Ignarus scilicet præberi a Domino exemplum humilitatis,ita postea declarante. (Exemplum enim dedi vobis,vt, quemadmodum ego feci,ita & vos faciatis.)

Tertio: sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum instituit, in signum summæ dilectionis, his verbis vtés. (Accipite & comedite &c.) Expleta autem cœna, Iudas ad vendendum illum egressus est.

De Mysterijs post cœnam & in horto gestis Matt. 26. & Marc. 14.

PRimo: peracta cœna, & hymno dicto, profectus est Christus ad Oli-

Olìueti mõtem cum diſcipulis ſuis vndecim,metu plenis:& octo remanere iuſſit Gethſemani (Sedete hic, donec vadam illuc, & orem.)

Secundo: ductis ſecum tribus, Petro,Iacobo, & Ioanne, orauit ter dicens, (Pater mi, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte, veruntamen non ſicut ego volo,ſed ſicut tu.) Et in agonia exiſtens prolixius orabat.

Tertio: cum eo timoris redigi ſe paſſus fuiſſet, vt diceret (Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.) Etiam ſanguinem ſudauit copioſum teſte Luca. (Factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram) Vnde conijcere licet, veſtimenta eius iam tum fuiſſe madefacta cruore.

De Comprehensione Christi, & traductione ad Annæ domum. Matt. 26. Luc. 22. & Mar. 14. Ioan. 18.

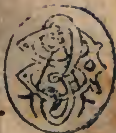
PRimo: permisit se Dominus osculo a Iuda tradi, & quasi latronem comprehendi (Tanquam ad latronem existis cum gladijs ac fustibus comprehendere me? Quotidie apud vos sedebam docens in templo, & non me tenuistis) Ipsoq; interrogante (Quem quæritis?) Corruerunt in terram inimici omnes.

Secundo: seruum Pontificis percutienti Petro ait (Mitte gladium tuum in vaginam) & sanauit seruũ.

Tertio: captus & a discipulis relictus, ad Annæ domum pertrahitur, vbi a Petro paulo post secuto, semel negatus est, Et alapam accepit

a ministro quodam obijciente (sic respondes pontifici?)

De Gestis postea in domo Caiphæ. Matth. 26.



PRrimo: abducitur ligatus Christus ab Anna in domum Caiphæ, vbi Petrus rursum eum bis negauit, atque respiciente ipsum Domino (Egressus foras fleuit amare.)

Secundo: permansit ligatus tota illa nocte.

Tertio: circunstantes eum satellites illudebant, vexabant, & velata facie colaphis cædebant, interrogantes (Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?) ac modis alijs blasphemabant.

De Christi Apud Pilatum accusatione. Matth. 26. Luc. 23. Marc. 15. & Ioan. 18.

PRimo: Traducitur deinceps ad Pilatum Christus, & coram eo a Iudæis calumniosè accusatur (Hūc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Cæsari.)

Secundo: eo semel atque iterum examinato retulit Pilatus. (Ego nullam inuenio in eo causam.)

Tertio: Barabbæ latronis, quam Christi Iesu liberationem, malle se Iudæi proclamarunt (Non hunc sed Barabbam.)

De transmisso Christo ad Herodem. Ibidem. Luc. 23.

PRimo: Transmisit Pilatus Christum ad Herodem, æstimans quod esset Galilæus.

Secundo: Herodi poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet à Iudæis valide accusaretur.

Tertio: ab Herode cum suo exercitu spretus fuit, atque veste alba indutus.

De Reuersione ab Herode ad Pilatum. Mat. 27. Luc. 23. Marc. 15. & Ioan. 19.

PRimo: Christum remisit ad Pilatum Herodes, & ambo ea ipsa die cum prius inimici essent, sibi inuicem reconciliati sunt.

Secundo : Iesum flagellis cædi iussit Pilatus : milites eundem spinis coronarunt, atque purpura induerunt, deinde irridentes dicebant (Aue Rex Iudæorum) Et colaphos simul impingebant.

Tertio (exiuit ergo Iesus portans coronã spineam & purpureum vestimentum) & Pilatus (dicit illis Ecce homo) Pontifices vero conclamabant (Crucifige, Crucifige eum.)

De Condemnatione & Crucifixione Iesu Christi. Ioan. 19.

PRimo: sedens pro tribunali Pilatus Christum iudicauit, & tradidit crucifigendum, posteaquam negantes eum Iudæi suum Regem esse, dixerunt (Non habemus Regem nisi Cæsarem.)

Secundo: baiulauit Christus crucem suam, donec ob virium defectum, Simon quidam Cyreneus illam post eum ferre compulsus est.

Tertio: Inter duos latrones crucifixus fuit ascripto titulo (Iesus Nazarenus Rex Iudæorum.)

De Mysterijs in Cruce factis. Matth. 27. Luc. 23. Ioan. 19.

PRimo blasphemias pertulit in cruce (Vah qui destruis templũ Dei &c. Descende de cruce.) Et diuisa sunt vestimenta eius.

Secundo: Effatus est Dominus in Cruce verba septem. Orans videlicet pro crufigentibus: Latroni parcens: Matrem & Ioannem, sibi mutuo commendans: Exclamans (Sitio) Quando aceto eum potauerunt, & deinde se a Patre dicens

dere-

derelictum, postea (Consummatum est) Ac postremo (Pater in manus tuas commendo spiritum meum.

Tertio: Sol obscuratus est, ipso expirante, & petræ scissæ sunt, aperta quoque monumenta, & velum templi a summo ad infimam vsque partem scissum, & latus lancea confossum aquã & sanguinem effudit.

De Mysterio sepulturæ, Ibidem.

PRimo: De Cruce sublatus est mortuus dominus per Ioseph, atque Nicodemum, in conspectu ipso Matris afflictissimæ.

Secundo: Delatum est ad sepulchrum corpus vnctum & inclusum.

Tertio: adhibiti sunt inibi custodes.

De

De Christi resurrectione & apparitione prima.

PRimum : Apparuit Dominus Matri suæ, postquam resurrexit, cum dicat scriptura, quòd apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat; id nobis tamen relinquit pro certo, tanquam intellectum habentibus: ne alioqui iure audiamus illud : Adhuc & vos sine intellectu estis?

De secunda apparitione. Marc. 16.

PRimo : Summo mane ad monumentum profectæ sunt Maria Magdalenæ, Iacobi, & Salome inter se dicentes (Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?)

Secundo: viderunt lapidem reuo-

lutum, & angeli dictum audierunt (Iesum quęritis Nazarenum Crucifixum. Surrexit, non est hic.)

Tertio: apparuit Mariæ Magdalenæ, quæ, alijs digressis, iuxta sepulchrum restiterat.

De apparitione tertia. Matt. ultimo.

PRimo: redibant a monumento mulieres cum timore simul & gaudio ingenti, vt narrarent discipulis, quicquid de Domini resurrectione intellexerant.

Secundo: apparẽs eis in via Christus, ait (Auete) Et illæ accedentes, ac prostratæ ad pedes eius, ipsum adorarunt.

Tertio: affatus est illas Dominus (Nolite timere. Ite nuntiate fratribus meis, vt eant in Galilæam, ibi me videbunt.)

De

De apparitione quarta. Luc. vltimo.

PRimo: Audita Petrus ex mulieribus Christi resurrectione, cucurrit monumentum.

Secundo: introgressus sola vidit linteamina, quibus fuerat inuolutum corpus.

Tertio: cogitanti super his Petro Christus se ostendit, vnde dicebant Apostoli (Surrexit Dominus vere & apparuit Simoni.)

De apparitione quinta. Ibidem.

PRimo: duobus discipulis, deinceps apparuit, cum irent in Emaus, & de ipso colloquerentur.

Secundo: Redarguit eorum incredulitatem, & mysteria passionis,

atque resurrectionis ipsis exposuit. (O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ. Non ne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?)

Tertio : rogatus, cum eis mansit, fractoq. ipsis pane disparuit, qui subito in Hierusalem reuersi, nunciauerunt Apostolis, quomodo vidissent eum, & in fractione panis agnouissent.

De apparitione sexta. Ioan. 20.

PRimo : Discipuli omnes præter Thomam, domi congregati erãt propter Iudæorum metum.

Secundo: Ingressus ianuis clausis Christus (stetit in medio, & dixit eis, pax vobis.)

Tertio: Spiritum ſanctum eis dedit, & ait (Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, &c.)

De apparitione ſeptima. Ibidem.

PRimo: S. Thomas, cum apparitioni prędictę non interfuiſſet, proteſtatus erat: (Niſi videro, &c. non credam.)

Secundo: Poſt dies octo, iterum clauſis ianuis obtulit ſe videndum Chriſtus, & Thomæ dixit, infer digitum tuum huc, & vide &c. & noli eſſe incredulus, ſed fidelis.)

Tertio: Exclamauit Thomas (Dominus meus & Deus meus.) Cui ſubintulit Chriſtus (Beati qui non viderunt, & crediderunt.)

De apparitione octaua. Ioan. vltimo.

PRimo : Palam ſe denuo fecit Christus piſcantibus ſeptem diſcipulis, qui, cum tota nocte nil cepiſſent, iactum ad mandatum eius rete (iam non valebant illud trahere præ multitudine piſcium.)

Secundo : per id miraculum, agnoſcens eum Ioannes, ait Petro (Dominus eſt) qui confeſtim deſiliens in mare, ad Christum acceſſit.

Tertio: dedit eis, vt comederent panem & piſcem. Poſtea Petro an ſe diligeret, ter interrogato, ſuum ouile commendauit (paſce oues meas.)

De apparitione nona. Marc. vltimo.

PRimo: ex Domini mandato abeunt diſcipuli ad montem Thabor.

Secundo: ijs apparens ille inquit: (Data eſt mihi omnis poteſtas in cęlo, & in terra.)

Tertio: mittens eos ad prædicandum per vniuerſum orbem ſic mandauit: (euntes ergo docete omnes gentes, Baptizantes eos in nomine patris, & filij, & ſpiritus Sancti.)

De apparitione decima. 1. Cor. 15.

DEinde viſus eſt pluſquam quingentis fratribus ſimul.)

De apparitione vndecima.
Ibidem.

Apparuit deinde Iacobo.

De apparitione duodecima.

APparuiſſe Chriſtum etiam Ioſepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibuſdam, & veriſimile eſt, atque meditatu pium.

De apparitione decima tertia.
1. Corinth. 15.

APparuit & beato Paulo poſt Aſcenſionem. (Nouiſsime autem omnium tanquam abortiuo viſus eſt & mihi) inquit ipſe. Apparuit etiam Patribus in limbo, quo ad animam, & poſtquam inde educti ſunt.

De-

Denique, resumpto corpore, apparebat passim discipulis, & cum eis crebro versabatur.

De Ascensione Christi.
Act. 1.

PRimo: Postquàm iam per dies quadraginta multoties se Christus Discipulis suis viuum exhibuisset, (in multis argumentis &c. loquens eis de regno Dei.) Misit eos Hierosolymam, vt promissum sibi Spiritum sanctum, illic expectarent.

Secundo: Eduxit eos ad Oliueti montem. (Et videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.)

Tertio: Ijsdem in cælum suspicientibus dictum est per duos illos viros in vestibus albis assistentes, Quos angelos fuisse credimus: (Viri Galilæi, quid statis aspicien-

tes in cælum? Hic Iesus, qui assumptus est a vobis in cælum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.)

Regulæ Aliquot, ad motus animæ, quos diuersi excitant spiritus, discernendos, vt boni solum admittantur, & pellantur mali.

ADuertendum est: quod potissimum conueniunt exercitijs primæ hebdomadæ.

PRima regula est: Quod illis, qui facile peccant lethaliter, & peccatum peccato addunt, fere solet inimicus noster illecebras carnis, & sensuum delectationes obijcere, vt eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spiritus

vero

vero bonus, e contrario, conſcientiam illorum pungit aſſidue, & per ſynderesis, rationiſque officium a peccando deterret.

SEcunda: Quod alijs hominibus, qui ſe a vitijs, & peccatis purgandos curant ſollicite, & in obſequij diuini ſtudio magis ac magis in dies promouent, immittit ſpiritus malignus moleſtias, ſcrupulos, triſtitias, rationes falſas, & alias id genus perturbationes, quibus profectum illum impediat. Spiritui autem bono, ex oppoſito, propriũ, conſuetumque eſt, recte agentibus, animum ac vires addere, conſolari, deuotionis lachrymas ciere, illuſtrare mentem, & tranquillitatem dare, ſublatis obſtaculis omnibus, vt expeditius, alacriuſque per opera bona ſemper vltra tendant.

Tertia:

TErtia: Quod ſpiritualis proprie conſolatio, tunc eſſe noſcitur, quando per internam quandam motionem exardeſcit anima in amorem Creatoris ſui, nec iam creaturam vllam, niſi propter ipſum poteſt diligere. Quando etiam lachrymæ funduntur, amorem illum prouocantes, ſiue ex dolore de peccatis profluant, ſiue ex meditatione paſſionis Chriſti, ſiue alia ex cauſa qualibet, in Dei cultum, & honorem recte ordinata. Poſtremo, conſolatio quoque dici poteſt, fidei, ſpei, & charitatis quodlibet augmentum. Item lætitia omnis, quæ animam ad cæleſtium rerum meditationem, ad ſtudium ſalutis, ad quietem, & pacem cum Domino habendam, ſolet incitare.

QVarta: Quod ſpiritualis, è contra deſolatio vocari debet,

quæuis animæ obtenebratio, conturbatio, inſtigatio ad res infimas, ſeu terrenas: omnis denique inquietudo, & agitatio, ſiue tentatio trahens in diffidentiam de ſalute, & ſpem, charitatemq; expellens. Vnde ſe anima triſtari, tepeſcere, ac torpere ſentit, & de ipſius Dei Creatoris ſui clementia, prope deſperare. Sicut enim conſolationi opponitur deſolatio, ita etiam, quæ ab vtraque oriuntur cogitationes, ſunt inter ſe prorſus oppoſitæ.

QVinta: Quod tempore deſolationis nihil deliberandum, aut innouandum eſt circa propoſitum animi, aut vitæ ſtatum, ſed in eis perſeuerandum quæ fuerant prius conſtituta, puta præcedente die, vel hora conſolationis:* Quemadmodum enim, dum fruitur quis conſolatione illa, quam di- *cc

ximus, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur: ita, obuersante sibi desolatione, agitur a malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquam recte conficitur.

SExta: Quod tametsi desolatione affectus homo priora sua consilia minime debet immutare; expediet tamen prouideri, & augeri ea, quæ contra desolationis impulsum tendunt: qualia sunt, insistere orationi, & meditationi, cum discussione sui, ac pœnitentiæ aliquid assumere.

SEptima: Quod quamdiu premimur desolatione, cogitãdum est, nos interim relinqui a domino nobis ipsis, probationis causa, vt per naturales quoque vires, insultibus inimici nostri obsistamus. Id quod possumus haud dubie, * assistente nobis iugiter præsidio diuino: licet

*dd

tunc

tunc nequaquam ſentiatur, eo quod feruorem priſtinum charitatis Dominus ſubtraxerit, relicta nihilominus gratia, quæ ad bene operãdum, & ad conſequendam ſalutem, ſatis eſſe queat.

OCtaua: Quod hominem tentatione pulſatum, mire iuuat patientiæ ſeruandæ ſtudium: vt quæ vexationibus huiuſmodi proprie opponitur, & è diametro reſiſtit. Accerſenda etiam ſpes eſt, & cogitatio, adfuturæ breui conſolationis: ſi præſertim per ſanctos conatus, in ſexta regula ſignatos, deſolationis impetus frangatur.

NOna: Quod cauſæ deſolationis tres ſunt præcipuæ. Prima, Quia propter noſtram in ſpiritualibus ſtudijs, ſeu exercitijs tepiditatem, atque acediam, conſolatione diuina merito priuamur.

Secunda

Secunda: Vt probemur quinam ſumus, & quomodo in Dei ſeruitium, & honorem, abſque præſente quodam conſolationum, donorumque ſpiritualium ſtipendio noſmet impendimus. Tertia: Vt certi plane ſimus noſtrarum virium non eſſe, vel acquirere, vel retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lachrymarum, aut aliam quamlibet internam conſolationem: ſed omnia hæc gratuita eſſe Dei dona, quæ ſi vendicemus nobis, vt propria, ſuperbiæ & vanæ gloriæ crimen, non ſine ſalutis graui periculo, incurſuri ſumus.

DEcima: Quòd fruenti homini conſolatione, proſpiciendum eſt, quo ſe pacto gerere poterit, deſolatione deinceps occurrente: vt iam inde acrimoniam, & robur animi

mi mature compareт, ad impetum eius reprimendum.

VNdecima: vt ille idem, affluente consolatione seipsum deprimat, ac vilifaciat quantum potest, reputando secum: quam imbellis, quamque ignauus esse apparebit, desolatione impugnante: nisi per gratiæ & cõsolationis diuinæ opem, cito subleuetur. Contra vero ille, quem desolatio molestat, æstimare debet cũ Dei gratia, se posse plurimum, facileque aduersarios suos omnes deuicturum esse, dummodo in Dei virtute collocet spem suam, & animũ suum corroboret.

DVodecima: Quòd hostis noster, naturam & morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium, & animi peruicaciam. Nam sicut fœmina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto & con-

ſtanti vultu ſibi obſiſtere, abijcit illico animum, ac terga vertit: ſin vero timidum, fugacemque eſſe animaduerterit, in extremã ſurgit audaciam, & illum ferociter inuadit. Itidem conſueuit dæmon animo & robore plane deſtitui, quoties ſpiritualem athletam, corde imperterrito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari: Sin autem trepidet, ad primos impetus ſuſtinendos, & quaſi animum deſpondeat, nulla eſt beſtia ſuper terram, inimico illo tunc efferatior, acrior, & pertinacior in hominem, vt cum pernicie noſtra, malignæ obſtinatæque mentis ſuæ deſiderium adimpleat.

DEcima tertia: Quod idem inimicus noſter morem inſequitur nequiſsimi cuiuſpiam amatoris, qui puellam honeſtorũ parentũ filiam, vel vxorem viri alicuius probi

volens seducere, summopere procurat, vt verba, & consilia sua occulta sint, nilque reformidat magis, ac ægre fert, quàm si puella patri suo, vel vxor marito, illa patefaciat, cum sciat hoc pacto de votis, & conatibus suis actum esse. Ad eundem modum obnixe satagit diabolus, vt anima, quam circumuenire cupit, ac perdere, fraudulentas suas suggestiones teneat secretas. Indignatur vero maxime, & grauissime cruciatur, si cui vel confessionem audienti, vel spirituali homini molimina sua detegantur, a quibus ita excidere se funditus intelligit.

DEcimaquarta: Quod solet etiam aduersarius imitari aliquem belli ducem, qui obsessam arcem expugnare, atque deprædari cupiens, explorata prius natura, &

munitiore loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum & ille circuit animam, & callide inquirit, quarûnam virtutum præsidijs, moralium scilicet, aut theologicarum, ipsa vel munita, vel destituta sit: eaque potissimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac subuertere nos sperat, quam in nobis minus cæteris firmatam, custoditamque esse præuiderit.

Regulæ Aliæ vtiles ad pleniorem spirituum discretionem, & secundæ hebdomadæ potissimum conuenientes.

PRima est: Quod proprium est Dei, & Angeli cuiusque boni, veram infundere spiritualem læti-

tiam animæ, quam mouent, ſublatâ triſtitia, & perturbatione omni, quã ingeſsit dæmon, cum hic e contrario, ſophiſticis argumentis quibuſdam, veri ſpeciem præ ſe ferentibus, lætitiam illam in anima repertam, oppugnare ſoleat.

SEcunda: Solius eſt Dei, conſolari animam, nulla præcedente conſolationis cauſa, cum ſit hoc proprium Creatoris, ſuã ingredi creaturam, & illam in amorem ſui totã conuertere, trahere, & mutare. Cauſam vero præcedere nullam tunc dicimus, quando nec ſenſibus, nec intellectui, neque voluntati noſtræ quicquã obiectũ eſt, quod eiuſmodi conſolationem cauſare ex ſe poſsit.

TErtia: Quoties præceſsit conſolationis cauſa, auctor eius poteſt exiſtere tam malus Angelus, quam bonus, ſed ad fines ten-

dunt contrarios, bonus quidem, vt anima in boni cognitione,& operatione magis proficiat, malus autem, vt male agat illa, & pereat.

QVarta: Id moris est spiritui maligno, vt in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis pijs animæ votis, primum obsecundet, mox inde ad peruersa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio, bonas sanctasque hominis cogitationes sequi, & fouere, at deinde in occultas fallaciarum suarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

QVinta: Sedulo & accurate excutiendæ sunt cogitationes nostræ, circa principium, medium & finem suum, quæ tria si recte se habeant, angeli boni argumentum est, cogitationes illas suggerentis: sin autem per discursum mentis,

aliquid offertur vel sequitur, quod ex se malum sit, vel auocet a bono, vel ad minus bonum impellat, quā anima, prius quærendo sequi decreuisset, vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublata quæ prius aderat, quiete, pace, & tranquillitate, euidens tunc erit indicium, auctorem esse cogitationis eiusmodi, spiritum malignum, vtpote vtilitati & saluti nostræ semper aduersantem.

SExta: Quoties contingit in aliqua suggestione deprehendi hostem ex cauda sua serpentina, id est fine malo, quem semper nobis insinuare studet, tunc plurimum iuuat, reuoluere discursum totum, & notare, quid ab initio prætexuerit bonę cogitationis, & quomodo præcedentem spiritualis gustus suauitatem, animi serenitatem, sensim amouere,

ac venenum suum infundere tentarit, vt per huiusmodi experimentum cognitæ illius fraudes, facilius deinceps caueantur.

SEptima: eorum, qui promouent in bono salutis, animis se insinuat vterque spiritus diuerso modo, bonus quidem leniter, placide, ac suauiter, sicut aquæ stilla in spongiam illabens, malus vero duriter, implacide, & violenter, cum strepitu quodam, sicut imber decidens in petram, illis autem, qui in dies tendunt in deterius, oppositum prorsus vsu venit. Cuius sane diuersitatis ratio est, quatenus Angelo vtrilibet similis est vel dissimilis animæ ipsius dispositio. Si enim contrariam sibi eam alteruter spiritus inuenerit, cum strepitu & pulsu, qui facile aduerti queat, ei se coniungit. Si conformem vero, tan-

quam in propriam & apertam domum ſubit cum quiete.

OCtaua: Quoties ſine præuia vlla cauſa conſolatio nobis adeſt, quamuis ei, tanquam diuinitus immiſſæ, vt ſupra dictum eſt, nihil fallaciæ ſubeſſe poſsit, debemus tamen attente, ac ſollicite diſtinguere præſens conſolationis tempus a proximo ſequente, in quo anima feruet adhuc, & fauoris diuini nuper accepti ſentit reliquias. Nam poſteriore hoc tempore, frequenter accidit, vt vel ex habitu, diſcurſu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali ſpiritus inſtinctu, aliqua ſentiamus, vel deliberemus, quæ cum ab ipſo Deo, citra medium non emanent, ſolerti indigent diſcuſsione, priuſquam recipiant aſſenſum, vel in opus veniant.

Regulæ nonnullæ, in distribuendis eleemosynis seruandæ.

PRima: Si quid erogare libeat in homines genere, vel amicitia coniunctos, erga quos sentitur procliuior affectus, Attendendæ erunt regulæ quatuor, quas ex parte circa electiones commemorauimus. Earum itaque prima hæc est, vt affectus erga tales meus, recta proueniat ex amore Dei, quem certe amorem debeo sentire in me, vt radicem esse & causam cuiuscunque meæ affectionis, erga cognatos, & amicos omnes, ac operam dare, vt in hoc præsenti negotio, præcipua ea ratio elucescat.

Secunda

SEcunda: Vt * considerem, si quis *ee alter cui parem mecum statum, seu perfectionis gradum optem, me consulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ, dictaturus sim rationem. Hac igitur & me vti par est.

TErtia: Vt cogitem, si mihi, vitæ nunc exitus instaret, quid in hac re egisse vellem potissimum. Ita ergo agendum in præsentia decernam.

QVarta: vt prospiciam similiter, quid mallem in die iudicij a me fuisse super his transactum: Id quod & nunc citra dubiũ præligã.

QVinta: vt quoties ad personas, mihi humano aliquo vinculo coniunctas, affectum meum sentio magis inclinare, regulas quatuor prædictas sedulo expendam, & iuxta eas examinem affectum: nihil de

eleemosyna, seu distributione faciẽda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, remouero.

SExta: Quanuis facultates diuino cultui, & vsui ecclesiastico dicatæ, citra culpam assumi possint distribuendæ ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus: cum tamen plurimis, in determinanda proprijs suis sumptibus iusta portione, soleat, de excessu scrupulus incidere, operæpretium est iuxta regulas superiores, vitæ suæ statum recte disponere.

SEptima: Propter rationes dictas, & alias plerasque, in administrãdis ijs, quæ ad propriam personam, conditionem, domum, aut familiam pertinent: optimum ac securissimũ est vnicuique, distributionis curam subeunti, vt suæ subtrahat commoditati quantum potest, ac seipsum

proxime

proxime conformet ad exemplar domini nostri IESV CHRISTI, summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi Concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit, supellectilem Episcopi, vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu seu vitæ genere prouideri conuenit, habita interim ratione personarum, & statuum ipsorum, sicut in matrimonio exemplum præbent S. Ioachimus, & S. Anna, qui diuisis per annos singulos facultatibus suis in tres partes, pauperibus vnam erogabant, alteram dicabant in templi, & diuini cultus ministerium, & tertiam postremo necessitati suæ reseruabant.

Quæ-

Quædam notatu digna, de scrupulis, quos animæ dæmon injicit, dignoscendis.

PRimum: Vulgo scrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrij motu & iudicio, aliquid concludimus peccatum esse, cum peccatum non sit; veluti si quis animaduertens se crucem ex paleis humi figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus proprie, sed iudicium potius erroneum vocari debet.

SEcundum: Scrupulus proprie dicendus est, quoties post calcatam crucem eiusmodi, vel post cogitationem, loquelam, aut operationem aliquam, oboritur nobis extrinsecus, peccati admissi suspi-

cio.

cio. Et quamuis altera ex parte veniat in mentem, nos minime peccasse; ambigüitatem tamen quandam, atque animi perturbationem sentimus, a dæmone videlicet obtrusam.

TErtium: Prior scrupuli species, improprie sic dicti, prorsus abhorrenda est, vt erroris plena. Posterior vero, per tempus aliquod (dum præsertim recens est vitæ melioris institutio) animam rebus spiritualibus vacantem, non parum iuuat, cum eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati specimine abducat, iuxta illud Diui Gregorij: Bonarum mentium est, ibi culpam agnoscere, vbi culpa non est.

QVartum: Callide obseruare solet inimicus, qualis nam sit animæ cuiusuis consciẽtia, crasior ne; an

an delicatior. Et si quam inuenit delicatam, multo quoque delicatiorem efficere nititur, & in extremum quendam redigere anxietatis gradum, vt sic misere turbatam, a profectu spirituali tandem deijciat. Puta si animam nouerit, quæ peccato nulli consentiat, mortali, siue veniali, immo ne vmbram quidem (vt sic dicamus) voluntarij peccati sustinere queat, tunc, quoniam non potest veram peccati rationem illi obijcere, eò satagit adducere, vt peccatum sibi esse credat, quod reuera non est, cuiusmodi est, de verbo aliquo, vel cogitatiuncula repentina. Crassam e diuerso animam, seu conscientiam, reddere crassiorem studet, vt, quæ negligebat prius venialia peccata, mortalia quoque nunc parum curet, ac in dies minus respiciat.

Quintum

QVintum: Vt anima progredi valeat in via ſpirituali, ad illius partis oppoſitum tendat neceſſe eſt, in quam inimicus tentat pertrahere: vt ſi laxiorem iſte conſcientiam facere adnititur, faciat illa ſtrictiorem: aut relaxet contra, ſi dæmon nimium velit reſtringere. Sic enim continget, vitatis extremæ vtriuſque partis periculis, animam ipſam in medio quodam quieto, & ſecuro ſtatu, iugiter manere.

SExta: Quotieſcunque homini, dicere, aut agere aliquid volenti, quod ab Eccleſiæ vſu, vel maiorum noſtrorum ſenſu non diſſonat, quodque tendit in Dei gloriam, obuiat extrinſecus ſuggeſtio diſſuadens, ne dicat, aut agat illud propoſitum, adducta vel vanæ gloriæ, vel mali alterius cuiuſuis fucata quadam ratione: Tunc ad Deum

eleuanda mens eſt: ſique appareat; ad eius gloriam ſpectare dictum, aut factum eiuſmodi, vel certe contrarium non eſſe, tendendum recta erit aduerſus talem cogitationem, atque obſtrepenti nobis inimico reſpondendum cum diuo Bernardo: Nec propter te cœpi, nec propter te finiam.

Regulæ aliquot ſeruandæ, vt cum orthodoxa Eccleſia vere ſentiamus.



Rima: Sublato proprio omni iudicio, tenendus eſt ſemper paratus promptuſque animus, ad obediendum veræ Chriſti ſponſæ, ac ſanctæ Matri noſtræ, quæ eſt orthodoxa, catholica, & Hierarchica Eccleſia.

SEcunda: laudare conuenit ſolitam fieri ſacerdoti confeſſionem peccatorum, & Euchariſtiæ ſacræ ſumptionem, annuam vt minimum, cum ſit laudabilius, octauo quoque die, aut ſemel ſaltem in menſe quolibet, ſeruatis interim conditionibus debitis, Sacramētū ipſum ſuſcipere.

TErtia: Commendare Chriſti fidelibus, vt frequenter, ac deuote Miſſæ ſacrum, ſeu ſacrificium audiant. Item cantus Eccleſiaſticos, pſalmos, & prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare, determinata officijs diuinis, & precationibus quibuſcumque, vt ſunt, quas vocamus horas canonicas.

QVarta: Laudare plurimum religionum ſtatus, atque cælibatum, ſeu virginitatem matrimonio præferre.

QVinta: cõprobare vota religio-
sorũ de seruanda castitate,pau-
pertate,obedientiaq; perpetua, cum
alijs perfectionis,& supererogatio-
nis operibus. Vbi obiter notandum
est, quod cum voti ratio ad ea per-
tineat,quæ ad perfectionem ducunt
vitæ Christianæ: de alijs, quæ ab ip-
sa perfectione potius auertunt, vt
de negotiatione, vel matrimonio,
votum nunquam emittendum sit.

SExta: Laudare prȩterea reliquias,
venerationem, & inuocationem
Sanctorum. Item stationes, peregri-
nationesq; pias: indulgentias, iubi-
læa,candelas in templis accendi so-
litas,& reliqua huiusmodi pietatis,
ac deuotionis nostræ adminicula.

SEptima: Extollere abstinentiæ ac
ieiuniorum vsum,vt quadragesi-
mæ,quatuor temporum,vigiliarum;
sextæ feriæ, sabbati, aliorumq; pro

deuo-

deuotione susceptorum. Item spontaneas afflictiones sui, quas pœnitentias dicimus, non internas solum, sed etiam externas.

OCtaua: Laudare insuper templorum extructiones, atque ornamenta, nec non imagines, tanquã, propter id quod repræsentant, iure optimo venerandas.

NOna: confirmare maxime omnia Ecclesiæ præcepta: nec impugnare vllo modo: sed contra impugnantes quæsitis vndique rationibus prompte defendere.

DEcima: Patrum etiam, seu superiorum decreta, mandata, traditiones, ritus, & mores studiose probare. Licet autẽ nõ reperiatur vbiq; ea, quę deberet esse, morum integritas; si quis tamen, vel in publica cõcione, vel ĩ populari cõmercio, ipsis obloquitur, generat potius dãna &

ſcandala, quam aliquid afferat remedij, aut vtilitatis, cum nihil aliud ſequatur, niſi exaſperatio, & obtrectatio populi aduerſus Principes, ac Paſtores ſuos. Temperandum eſt igitur ab iſto inuectiuarum genere. Verum tamen, ſicut damnoſum eſt, primates ipſos abſentes, apud populum allatrare, atque proſcindere: Ita rurſus priuatim admonere eos, qui ſi velint, mederi huic malo poſſunt, operæpretium videtur fore.

VNdecima: Doctrinam ſacram plurimi facere, tum eã, quæ poſitiua dici ſolet, tum, quæ ſcholaſtica. Sicut enim ſanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Auguſtino, Gregorio, & conſimilibus, ſcopus fuit, ad amorem, & cultum Dei amplectendum, animos mouere: ita peculiare eſt B. Thomæ, Bonauenturæ, Magiſtro ſententiarũ, & alijs recen-

tioribus Theologis, dogmata ad salutem necessaria exactius tradere, atque definire, prout conuenit suis temporibus, & posteris, ad errores hæresum confutandos: Siquidem Doctores huiusmodi, vt sunt, tempore posteriores, non solum scripturæ sacræ intelligentia prædi- ti sunt, & veterum autorum iuuantur scriptis: sed etiam, cum influxu diuini luminis conciliorum sanctionibus, decretis, & varijs Ecclesiæ sanctæ constitutionibus, ad salutis nostræ subsidium, fœliciter vtuntur.

DVodecima: Culpabilis est, ac vitanda hominum, qui adhuc in terris viuunt, (quantumuis laudabilium) comparatio, cum Sanctis, & Beatis, dicendo: Iste est doctior sancto Augustino: Ille est alter S. Franciscus: Aequalis est

Paulo ſanctitate, aut aliqua virtute, non eſt inferior. &c.

DEcima tertia: Denique vt ipſi Eccleſiæ Catholicæ omnino vnanimes, conformeſque ſimus, ſiquid, quod oculis noſtris apparet album, nigrum illa eſſe definierit, debemus itidem, quod nigrum ſit, pronunciare. Indubitate namque credendum eſt, eundem eſſe Domini noſtri Ieſu Chriſti, & Eccleſiæ orthodoxæ, Sponſæ eius, ſpiritum, per quem gubernamur, ac dirigimur ad ſalutem, neque alium eſſe Deum, qui olim tradidit decalogi præcepta, & qui nũc temporis, Eccleſiam Hierarchicam inſtruit, atque regit.

DEcima quarta: Aduertendum quoque eſt, quanquam veriſſimum ſit, nemini contingere ſalutem, niſi prædeſtinato; circunſpecte

cte tamen super hoc loquendum esse: ne forte gratiam seu prædestinationem Dei nimis extendentes, liberi arbitrij vires, & operum bonorum merita excludere velle videamur: vel e conuerso, ne plus æquo hisce tribuentes, illis interim derogemus.

DEcima quinta: Similem ob causam, frequens de prædestinatione sermo habendus non est: sique incidat nonnunquam, ita temperari decet, vt nulla plebi audienti detur occasio erroris, ac dicendi, si de salute mea, vel damnatione iam definitum est, siue male, siue bene agam, aliter euenire non potest: vnde solent multi opera bona negligere, & alia subsidia salutis.

DEcima sexta: Accidit etiam non raro, vt ex immodica fidei prædicatione, & laude, adie-

cta distinctione, aut explicatione nulla, ansam arripiat populus, torpescendi circa bona quælibet opera: quæ fidem præeunt, aut sequuntur charitatis nexu efformatam.

DEcima septima: Neque itidem, prædicandæ, & inculcandæ gratiæ Dei vsque adeo insistendum fuerit, vt serpere inde possit auditorum animis læthalis error, negata liberi arbitrij nostri facultate. De gratia ergo ipsa diffuse quidem loqui fas est, Deo aspirante, sed quatenus in gloriam eius vberiorem redundat, idque iuxta modum conuenientem, nostris præsertim temporibus, tam periculosis: ne & liberi arbitrij vsus, & operum bonorum efficacia tollatur.

DEcima octaua: Quamuis summe laudabile sit atque vtile, ex dilectione pura inseruire Deo, nihilo-

hilominus tamen valde commendandus est Maiestatis diuinæ timor. Neque porro is timor solum, quem filialem appellamus, qui pius est, ac sanctus maxime: verum etiam alter, seruilis dictus. Quippe qui homini vtilis est admodum, & sæpenumero necessarius, vt a mortali peccato, quando incidere contingit, resurgere prompte studeamus, a quo, dum erimus immunes, atque alieni, facilius patebit ascensus ad timorem illum filialem Deo penitus acceptum, qui nobis cum ipso Deo vnionem amoris præstat, & conseruat.

Quæ ab alijs impreſſis Exercitiorum exemplis variant, ex vtroque noſtro exemplari manuſcripto: In myſterijs autem vitæ Chriſti, etiam ex editione vulgata, emendata ſunt.



LOCA

LOCA QVAE EX diligenti cum hiſpanico autographo collatione adnotata ſunt in hac poſtrema editione.



A Patrum deputatio, quæ in V. Generali Congregatione pro re cognoſcendo Directorio exercitiorum inſtituta fuit, illud in primis propoſuit, vt an-

tequam

tequam liber exercitiorum denuo imprimeretur, cum Hiſpanico autographo, qui Romæ ſeruatur, diligenter conferretur, non vt noua quædam verſio fieret, ſed vt loca quædam accommodarentur, quæ in vulgata Latina editione ſubobſcura videbantur. Quod cum R.P.N. fieri mandaſſet, facta diligẽti collatione, compertum eſt, Latinam editionem in paucis ab autographo diſcrepare. Iis igitur prætermiſsis, quæ parui momenti eſſe videbantur, ea tantũ loca adnotari placuit, in qui-

quibus sensus subobscurus cēsebatur, vel certe clarior hac noua versione reddi poterat. quæ omnia cum essent a R. P. N. cum Patribus *Aßistentibus diligenter examinata, ne vulgata editio, ob reuerentiam, quæ illi merito debetur, mutari videretur, satius visum est, si in fine exercitiorum loca omnia, quæ sunt adnotata, ponerentur stellulis quibusdam signata, quæ locis, in quibus facta est mutatio, responderent, vt facilius, quæ in postrema hac editione fuerunt accommoda-*

ta,

ta, reperiri a quolibet possent. Hic autem labor, vt speramus, maiorem quandam lucem afferet ijs, qui exercitia tractant, omnibusque Societatis nostræ hominibus, qui exercitiorum vsum habere debent frequentissimum, non erit iniucundus. Romæ. 25. Iunij. M. D. XCVI.

Mandato R. P. N. Generalis.

Iacobus Dominicus secretarius.

In Annotationibus viginti, quæ sunt in principio Exercitiorum.

PAg. 20. *Annotatione quarta in fine, vbi dicitur,* * *a* Expedit nonnunquam succidi hebdomadam. *Sensus erit clarior si legatur,* Contrahi hebdomadam.

Pag. 22. Annotatione octaua vbi dicitur. * *b* In prioribus duabus hebdomadis. *Lege.* Pro prioribus duabus hebdomadis.

Pag. 24. *Annotatione decima In fine, vbi habetur.* * *c* Atque per exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur. *Lege.* Atque exercitijs primæ hebdomadæ respondet.

Pag. 29. Annotatio decimaseptima ita poni debet. * *d* Decima septima. Per-

Q vtile

utile eſt, vt qui tradit exercitia, quamuis inquirere, ac ſcire non intendat proprias alterius cogitationes, & peccata; certior tamen fideliter fiat de varijs agitationibus, & cogitationibus, quas varij ſpiritus immittunt. Perſpecto enim maiori, aut minori eius profectu, nonnulla ſpiritualia exercitia præſcribere illi poteſt præſenti animæ neceſſitati opportuna.

In Fundamento.

PAg. 37. *Vbi dicitur.* (* e Pro vt libertati arbitrij noſtri ſubiectę ſunt, & non prohibitæ) *clarius ex autographo dicatur* pro vt libertati arbitrij noſtri permiſſum eſt, & non prohibitum.

Pag. eadem, Circa finem fundamenti, vbi habetur. * f Sed conſentaneum

eſt.

est ex omnibus ea demum, quæ ad finem, ducunt, eligere, ac deside-rare. *dicatur.* Sed consentaneum est ex omnibus ea demum, quæ ad finem, cuius gratia conditi sumus, nos ducunt, eligere, ac deside-rare.

In quinto Exercitio primæ hebdomadæ.

P*Ag. 67. In primo puncto.* * g Et animas igneis quibusdam corporibus velut ergastulis inclusas. *dicatur.* Et animas velut igneis quibusdam corporibus tanquam ergastulis inclusas.

In Additionibus.

P*Ag. 71. In Prima Additione, vbi dicitur.* * h Cogitem de hora, qua

surgendum mihi erit, & de exercitio faciendo. *Ex autographo dicatur.* Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit; exercitij faciendi puncta breuiter animo retractans.

In Meditatione secundæ diei in secunda hebdomada.

PAg. 91. *In primo puncto.* * *i* Inter quos me adesse fingam, tanquam pauperculum, eorum vtcunque necessitatibus &c, *addatur ex autographo.* Inter quos me adesse fingam, tanquam pauperculum, & seruulum indignum, eos spectantem, contemplantem, & eorum necessitatibus cum reuerentia maxima famulantem.

In quinta Contemplatione.

PAg.94.*In tertio puncto.* * k Dulcedo animæ diuinis donis. &c. *Legatur.* Dulcedo, diuinitatis, animę, eiusque virtutum, ac cæterorum omnium iuxta rationem.&c.

In quinque notandis.

PAg.96.*In tertio.* * l Superaddita circa vesperas vna repetitione, & sensuum applicatione ante cœnam. *Ex Autographo.* Superaddita circa vesperas vna repetitione, & postea sensuum applicatione ante cœnam.

In secunda die.

PAg 98.* m Et fuga in Aegyptum. *Additur ex autographo.* Et fuga

In Meditatione quartæ diei de tribus hominum Classibus.

PAg. 108. *In fine primi Præludij.* * o Sublato vtcunque noxio affectu rerum, vtpote salutis impedimento. *Legatur*. Sublato vtcunque noxio affectu rei partæ, vtpote. &c.

Pag. eadem. In prima Classe. * p Debitaque adminicula toto vitæ tempore nõ admouet. *Ex autographo.* Debitaque adminicula vsque ad horam mortis non admouet.

Pag. 109. In tertia. * q Ac interim omnia relinquens integra. &c. *vsque ad finem. Ita ex autographo verti potest clarius*. Ac interim ita se gerit, vt qui omnia in affectu reliquerit, enitendo scilicet, neque hoc, neque aliud quippiam expetere, nisi quantum diuini obsequij intuitus moue-

ret; ita vt non aliam admittat relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem, ac desiderium, melius Deo domino nostro seruiendi.

Pag. 110. In Notando. * r Seruabimus tamē interea &c. *vsque ad finem. In autographo sic habetur.* Atque hoc ipsum optare, petere, & flagitare, spectato solum obsequio, & gloria diuinæ ipsius bonitatis.

In secundo Notando post duodecimam Meditationem.

P*Ag. 113. Secundo.* * ſ Quod inchoanda est. &c. *vsque ad finem. Omnis dubitandi ratio tollitur, si ita vertatur ex autographo.* Secundo quod inchoanda est electionum discussio a contemplatione discessus Christi

ex Nazareth Iordanem verſus inclusiue, quæ fit quinto die, vt in ſequentibus declaratur.

In modo ſecundo bene eligendi.

PAg. 124. *In ſecunda Regula.* * 1 Secunda eſt conſiderare. &c. *vſque ad finem. Clarius ita verti poteſt ex autographo.* Secunda eſt conſiderare, ſi quis mihi vir antea ignotus, & nunquam plane viſus, cui tamen nihil non perfectionis ineſſe cupiam, occurreret dubius ſuper electione huiuſmodi, quid nam ego illi faciendum, & eligendum ad maiorem Dei gloriam, & maiorem animæ illius perfectionem eſſem conſulturus: quo animaduerſo, id mihi agendum ducam, quod alteri ſuaderem.

In

PAg. 127. *In titulo primæ contemplationis.* * *u* Prima contemplatio fit media nocte. &c. *addatur ex autographo.* Prima comtemplatio de Christi Domini nostri profectione a Bethania in Hierusalem, & de gestis vsque ad vltimam cœnam inclusiuè, fit media nocte, & continet orationem præparatoriam.

Pag. 129. In quarto puncto. * *x* Quartum: aduertere quid iam inde. &c. *ita vertendum ex autographo.* Quartum: Aduertere quid Christus Dominus noster in humanitate patiatur, aut pati appetat, iuxta pnnctum, quod meditandum suscipitur: vnde incipiam & ipse maximo conatu dolorem, mœstitiam, & fletum mihi excitare, idemque curabo in subsequentibus punctis.

In prima Contemplatione quartæ hebdomadæ.

PAg. 143. *In primo Præludio.* * y Sepulto corpore. *Ex autographo habeur.* Corpore ab anima separato; *vox enim illa* (sepulto) *non est, neque cohæret cum alijs.*

Pag. 144. *In quarto puncto.* * z Quomodo Christi diuinitas passionis, & mortis tempore abscondita. *In autographo habetur.* Quomodo Christi diuinitas, quæ passionis tempore videbatur abscondita. &c.

In Contemplatione ad acquirendum amorem.

PAg. 151. *In tertio puncto. post illa verba,* * aa Laborantem quodammodo. *addantur hæc ex autographo.* Vt in Cœlis, Elementis, plantis, frugi-

frugibus, & animantibus, quatenus dat. &c.

De Conuersione Magdalenæ.

PAg.178. *In autographo non habentur verba illa.* * *b b* Siue Maria Magdalena Soror Marthæ fuerit, siue alia.

In quinta Regula de discretione spirituum.

PAg.205, *Verba illa.* * *c c* Quemadmodū enim dum fruitur quis *vsque ad finem, ita commodius verti possunt ex autographo.* Quemadmodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit, ac dirigit, ita in desolatione malus, cuius instigatione, & consilijs nihil rectum

decernere possumus.

In septima Regula de discretione spirituum.

P*Ag.206.Circa medium.* * *dd* Assistente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur. *In autographo sic habetur.* Assistente nobis præsidio diuino, quod semper manet, licet tunc nequaquam sentiatur.

In secunda Regula pro distribuendis Eleemosynis.

P*Ag.219. Secunda.* * *ee* Vt considerem.&c. *vsque ad finem. Hæc Regula in autographo sic habetur.* Secunda: Vt considerem si quis alter esset mihi plane ignotus, cui tamen

men pro hoc ministerio, & ipsius statu omnem perfectionis gradum exoptem, quam ego illum in hac distributione rationem sequi vellem ad maiorem Dei gloriam, & animæ suæ perfectionem, hac ipsa eadem mihi vtendum esse.

LAVS DEO.



BREVIS INDEX EORVM,

Quæ hoc libro continentur.

Hebdo-

Tertia hebdomada.

Tertia

Quarta hebdomada.

Vitæ D. N. Iesu Christi mysteria.

De

De

Regulæ

F I N I S.

P*Ag.*127. *In titulo primæ contemplationis.* * *u* Prima contemplatio fit media nocte. &c. *addatur ex autographo*. Prima comtemplatio de Christi Domini nostri profectione a Bethania in Hierusalem, & de gestis vsque ad vltimam cœnam inclusiuè, fit media nocte, & continet orationem præparatoriam.

Pag. 129. *In quarto puncto.* * *x* Quartum: aduertere quid iam inde. &c. *ita vertendum ex autographo.* Quartum: Aduertere quid Christus Dominus noster in humanitate patiatur, aut pati appetat, iuxta punctum, quod meditandum suscipitur: vnde incipiam & ipse maximo conatu dolorem, mœstitiam, & fletum mihi excitare, idemque curabo in subsequentibus punctis.

In

In prima Contemplatione quartæ hebdomadæ.

PAg. 143. *In primo Præludio.* * y Sepulto corpore. *Ex autographo habetur.* Corpore ab anima ſeparato; *vox enim illa* (ſepulto) *non eſt, neque cohæret cum alijs.*

Pag. 144. I*n quarto puncto.* * z Quomodo Chriſti diuinitas paſſionis, & mortis tempore abſcondita. *In autographo habetur.* Quomodo Chriſti diuinitas, quæ paſſionis tempore videbatur abſcondita. &c.

In Contemplatione ad acquirendum amorem.

PAg. 151. I*n tertio puncto. poſt illa verba.* * *aa* Laborantem quodammodo. *addantur hæc ex autographo.* Vt in Cœlis, Elementis, plantis, frugi-

frugibus, & animantibus, quatenus dat. &c.

De Conuersione Magdalenæ.

PAg.178. *In autographo non habentur verba illa.* * *b b* Siue Maria Magdalena Soror Marthæ fuerit, siue alia.

In quinta Regula de discretione spirituum.

PAg.205, *Verba illa.* * *c c* Quemadmodũ enim dum fruitur quis *vsque ad finem, ita commodius verti possunt ex autographo.* Quemadmodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit, ac dirigit, ita in desolatione malus, cuius instigatione, & consilijs nihil rectum

decernere possumus.

In septima Regula de discretione spirituum.

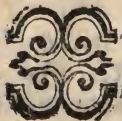
P*Ag.206.Circa medium.* * *dd* Assistente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur. *In autographo sic habetur.* Assistente nobis præsidio diuino, quod semper manet, licet tunc nequaquam sentiatur.

In secunda Regula pro distribuendis Eleemosynis.

P*Ag.219. Secunda.* * *ee* Vt considerem.&c. *vsque ad finem. Hæc Regula in autographo sic habetur.* Secunda: Vt considerem si quis alter esset mihi plane ignotus, cui ta-

men pro hoc ministerio, & ipsius statu omnem perfectionis gradum exoptem, quam ego illum in hac distributione rationem sequi vellem ad maiorem Dei gloriam, & animæ suæ perfectionem, hac ipsa eadem mihi vtendum esse.

LAVS DEO.



BREVIS INDEX EORVM,

Quæ hoc libro continentur.

Hebdo-

Tertia hebdomada.

Tertia

Quarta hebdomada.

Vitæ D. N. Ieſu Chriſti myſteria.

De

De

Regulæ

F I N I S.



